

TERRA DE NINGÚ

O

EL FER DE LES BÈSTIES

Josep Maria Panés

DRAMATIS PERSONAE

JOAN HOLZMANN

MÒNICA

F

EL PSICOANALISTA

UNA ANTIGA AMANT DEL JOAN

LA PERIODISTA

KURT, COL·LEGA DEL JOAN

EL NEN

LA PRESENTADORA

L'ACTIVISTA

EL BANQUER

ÍNDIX

ACTE PRIMER

ESCENA PRIMERA	4
ESCENA SEGONA	13
ESCENA TERCERA	26
ESCENA QUARTA	33
ESCENA CINQUENA	45

ACTE SEGON

ESCENA PRIMERA	54
ESCENA SEGONA	62
ESCENA TERCERA	72
ESCENA QUARTA	80
ESCENA CINQUENA	83
ESCENA SISENA	94
ESCENA FINAL	98

ACTE PRIMER - ESCENA PRIMERA

A l'escenari, gairebé en penombra, es distingeixen alguns elements d'un dormitori: un llit gran, les tauletes de nit, una cadira, una finestra, una prestatgeria gran amb molts llibres, una butaca. El terra està cobert en part per una catifa de colors vius.

Al llit hi dormen un home i una dona. Tenen al voltant dels trenta anys: ell, més de trenta-cinc; ella, vint-i-vuit o vint-i-nou. És estiu i dormen amb roba lleugera, tapats només amb un llençol.

Ell comença a donar senyals d'inquietud. Es mou i, cada cop més, esbufega, panteixa. Té un malson i es belluga més i més, com si se sentís amenaçat, en perill. Comença a dir alguna cosa, gairebé inaudible, però va aixecant la veu fins a cridar, al mateix temps que s'incorpora.

Joan No!..., no..., no pot ser, no pot ser... Acabar així...! No!

La dona que dorm al seu costat s'ha despertat i, amb gestos ràpids, ha encès el llum de la tauleta de nit i s'ha girat cap a ell. Té un aspecte juvenil, un cos ben format i unes faccions agradables, però no transmet una gran càrrega eròtica; té, més aviat, quelcom d'adolescent. S'hi apropa i, amb suavitat, comença a parlar-li.

Mònica *(Apropant-se i abraçant-lo)* Joan..., Joan..., desperta't, amor..., desperta't, tens un malson... Tranquil, amor meu, tranquil, no passa res..., desperta't, vine amb mi...

Ell es calma, de mica en mica, obre els ulls, es queda un instant aturat, mirant-la i, deixant anar un sospir, s'estira de nou al llit. Es queden uns segons en silenci.

M T'ha tornat a passar...

J *(Incorporant-se a poc a poc)* Sí, ara feia dies que no tenia un d'aquests maleïts malsons.

M Dies? Dos dies; abans-d'ahir va ser l'últim... *(Apartant-se gradualment)*

J Tan poc fa? Hauria dit que... Tant és... Ja sé què em diràs.

M *(Una mica enfadada)* És clar que ho saps, perquè tinc raó, perquè veig que no estàs bé...! *(Canviat a un to de complicitat)* I perquè no em deixes dormir, cap verd... *(Més*

tensa, però demandant) Si almenys em fessis cas..., si fessis alguna cosa per solucionar-ho...!

Ell s'aparta, s'incorpora del tot, s'aixeca i comença a caminar per l'habitació, passant-se un mà pel front.

J Però, Mònica, ja saps que les solucions que em proposes no em convencen... (*Fa una pausa i segueix parlant en un to més lent*) Ja ho sé que no estic bé, i tant que ho sé!, però tu creus que em passen coses que hauria de resoldre, i no és així.

M (*Tensa*) Com pots estar-ne tan segur? Joan, potser t'amagues a tu mateix alguna cosa; potser, si anessis a parlar amb algú et trauries una mica d'aquest pes que dus a sobre...

J (*Quan ella acaba de parlar, la mira uns instants i continua en un to lent*) Aquesta conversa ja l'hem tinguda més d'una vegada, Mònica. (*Fa una pausa*) Estic neguitós perquè no podria no estar-ho: sé coses que farien perdre la son a qualsevol; coses que no són imaginacions meves, ni fantasmes dels quals m'hagi de deslliurar. No, Mònica, tant de bo fos com tu dius...

Ella l'ha escoltat amb els ulls molt oberts i, al final, ha abaixat el cap, amb un gest de cansament i decepció.

M Doncs jo ja en tinc prou, Joan... Si tu no vols fer res, jo no seguiré dormint al teu costat, veient com surts cada nit de no sé quin infern, patint tu, fent-me patir a mi...

J (*Sorprès i canviant de to*) Què vols dir, Mònica...? Què m'estàs dient...?

M (*Nerviosa*) No ho sé, Joan...! Jo t'estimo, no vull que ens separem, però no puc seguir així, haig de fer alguna cosa... De moment, aniré a dormir a l'altra habitació..., i potser me n'aniré uns dies a casa de la Judith...

Ell s'ha quedat silenciós; colpit però també contrariat. S'ha assegut al llit, donant-li l'esquena a ella i en actitud de reflexionar. Passats uns instants, comença a parlar, abans de girar-se cap a ella.

J No vull que marxis, Mònica. (*Es gira cap a ella i la mira*) No vull que marxis..., no vull que em deixis... Faré el que tu dius: aniré a veure algú: un psiquiatre, un psicòleg... No vull que marxis...

Ella canvia a poc a poc d'actitud i comença a mirar-se'l amb tendresa.

M De debò que ho faràs?

J Sí, de debò.

M No serà com altres vegades, que m'has dit que sí i després...

J No, aquesta vegada hi aniré, t'ho prometo...

M (*Va cap a ell, l'abraça i li parla amb entusiasme*) Li vaig demanar a la Judith el telèfon del seu psicoanalista. Li telefonaràs demà?

J (*Fa una pausa*) Sí, t'ho prometo. Però, un psicoanalista... Ja saps els meus prejudicis...

M I tant que els sé...! (*Entre còmica i enfadada*) Els metges no som científics, només estudiem i apliquem els coneixements que produïu els veritables científics; i dels psicòlegs en dius una cosa encara més gruixuda, oi?

J (*Irònic, fosc*) Sí, Ha...! Aquella frase d'un tal Politzer, genial: "La psicologia és científica com els salvatges batejats són cristians". És exactament el que en penso!

M I tractant-se d'un psicoanalista –de qui no sé si és metge, psicòleg o què és–, quins són els teus prejudicis?

J No, de fet no en tinc cap. En tinc certs coneixements: vaig llegir Freud als quinze anys, l'any que feia tercer de Físiques: els nou volums de l'obra completa en tres mesos.

M (*Astorada*) Ah, sí? No me'n havies parlat mai, d'això... Tu, llegint Freud als quinze anys? No deixaràs mai de sorprendre'm... I...?

J Em va semblar extraordinari: un deliri fabulós, ple de troballes sorprenents sobre la condició humana. Però res a veure amb el coneixement científic. (*Apropant-se a ella, i adoptant un to conciliador i afectuós*) A banda d'això, no tinc cap inconvenient a anar a parlar amb un hereu de Freud, si això et tranquil·litza.

M A mi em tranquil·litzarà veure't millor, Joan... No veure't angoixat de dia i amb malsons cada nit. T'estàs consumint, Joan; has canviat, no ets el mateix... Ja sé que tens motius per estar preocupat, que ets conscient de coses que molta gent ignora o no vol saber..., però estic segura que et passen altres coses...

J *(Després d'uns instants en silenci)* No hi donem més voltes: mirem de dormir. És molt tard i demà hem de matinar.

M *(Mirant-lo encara amb certa preocupació)* Però, podràs dormir? Descansaràs?

J *(Amb un to afectuós)* Sí, no pateixis... A quina hora has de ser a l'hospital?

M A les vuit tinc el primer pacient. I espero que no sigui algú massa enfadat per les retallades, o que no estigui d'acord amb el tractament perquè ho ha llegit a internet...

J I doncs, tens pacients adults, ara?

M No, però els nens encara no van sols a la consulta del pediatre –i t'asseguro que de vegades ho preferiria. *(Ho diu mentre s'estira al llit, apaga el llum i comença un badall)* Bona nit, amor. Em promets que dormiràs? *(Ho diu gairebé ja tancant els ulls. Ell també s'ajeu, es queda uns instants mirant-la i recolza el cap al coixí. La llum de l'escenari torna a baixar fins a la penombra gairebé total)*

Després d'uns instants en silenci en els quals tots dos s'han adormit, un focus comença a il·luminar gradualment la butaca, on ara hi ha algú assegut: és un home d'uns seixanta anys, d'aspecte urbà, però amb un estil prou informal. El cabell llarg, recollit en una cua curta, barba d'uns quants dies, però retallada. Seu a la butaca amb un posat un xic indolent. Quan el llum el fa visible, agafa un llibre que hi ha en una petita taula al costat de la butaca i comença a llegir.

A mesura que augmenta la intensitat de la llum, el Joan obre els ulls i s'incorpora gradualment, sorprès i intrigat per aquella presència, però sense sobresalt. S'asseu al llit i es queda uns instants mirant-lo; el personatge desconegut aixeca la vista del llibre i també el mira. Passats uns instants, el Joan, que el mira com si fos algú potser conegut a qui intentés reconèixer, li parla, amb un to interrogatiu, d'enigma.

J ...Qui ets?

F Què? Què dius?

J Qui ets? Què hi fas aquí? A la meva habitació, a mitja nit...

F No em coneixes? De debò? Aquesta si que és bona... És veritat que no m'havies vist mai "en persona", però no te'm treus del cap des de fa mesos i ara resulta que ets incapaç de reconèixer-me...

J Què no te'm trec del cap? Què vols dir?

F Doncs que penses en mi a tota hora i, pel que sembla, no et prova gaire fer-ho: ni a tu, ni a la teva vida de parella (*Fa un gest lleu, en direcció a on jeu la Mònica*).

J Caram, sembla que ho saps tot, tu: saps en què penso, saps que tinc problemes amb la Mònica... Dubto que realment sàpigues què és el que no em trec del cap.

F Ets ben lliure de fer-ho...

J Vinga, dons: m'ho demostres? Diguem què he tingut al cap aquest matí i bona part de la tarda...

F Què t'imagines? Que he vingut a fer trucs de màgia? T'equivoques, noi.

J Doncs t'ho diré jo en què he pensat: (*Posant-se dempeus i avançant cap a ell*) en les plaques de grafè que fem servir pels ulls artificials; si obtenim graus variables de conductivitat millorarem molt el reconeixement dels colors i potser en pocs anys... (*S'atura de cop, fa una pausa i segueix en un to abatut*) Bah...! En uns pocs anys...

F (*Es queda pensatiu uns breus instants, com fent memòria*) Ah, sí...! El grafè... Va donar molt bons resultats durant més de vint anys, fins a la gran crisi que va obligar a recuperar la tecnologia del silici...

J (*Astorat*) ...Què dius? Que va donar grans resultats? (*Amb un riure inquiet*) Si encara estem explorant-ne les possibilitats... Perquè en parles en passat? Què saps tu...? I què vol dir això de recuperar la tecnologia del silici...?

F Vol dir que encara no saps qui soc, o que ho fas veure molt bé. No n'estic segur...

J *(Es queda absort i camina per l'habitació una estona. Al final, agafa una cadira que hi ha al costat del capçal del llit i l'arrossega fins a posar-se davant de F. S'hi asseu i el mira de fit a fit)* Ets..., el futur..., oi?

F Bona deducció! Però totalment a l'abast d'una ment brillant com la teva...

J *(Com parlant per a si mateix)* Encara tindrà raó la Mònica...

F I doncs?

J Que dec estar tornant-me boig...

F No, això no passarà. *(Amb un to una mica burleta)* Si fos així, pots estar segur que ho sabria...

J Veig que tens sentit de l'humor..., o ganes de fer mofa... També deus saber per què has vingut, doncs...

F Jo? Jo no he vingut. *(Aixecant el to de veu)* Tu m'has fet venir! Tu m'has convocat! Ets tu qui porta mesos tenint-me present a tota hora, obsessionat per un futur que creus saber com serà. Fes-te tu aquesta pregunta: per què soc aquí?, per què em fas present i em poses tant al centre de la teva vida...?

J *(S'aixeca, fa unes passes i es col·loca d'esquena a ell. Parla, enfosquant-se molt i adoptant un to tràgic)* Penso tant en el futur perquè sé que no en tindrem... Jo, la Mònica, els fills que no tindrem... Penso tant en el futur perquè l'orquestra segueix tocant però ja hem xocat amb l'iceberg, i ningú ho vol veure...! Penso tant en el futur perquè jo tenia plans per a tota una vida i una fe cega en la ciència...! I ara sento que no tinc res, que no en tindrem, de futur...! *(Desafiant i girant-se cap a ell)* O m'equivoco...?

F N'estàs tan convençut del que dius, que si jo, en persona, et digués que no serà així, que el futur no és com l'imagines, no em creuries...

J Que no és el que jo m'imagino? *(Apujant el to de veu, enfadat)* Són fets, dades, projeccions d'una validesa científica total, inqüestionables! Sé de què parlo! El canvi climàtic i tots els fenòmens que hi estan associats entraran en progressió geomètrica al llarg dels propers deu anys, i tindran efectes catastròfics per a tota la humanitat...!

F Doncs no he vist la teva signatura en cap dels manifestos que s'han fet a dia d'avui..., ni en els que es faran en els propers anys. A cada cimera mundial, experts, activistes, institucions de tot el món en fan un de nou, demanant mesures urgents als governs. Puc preguntar-te per què no hi participes?

J (*Tens*) Perquè no hi som a temps, i perquè res del que es pugui fer ara ho aturarà! I perquè els governs no faran res fins que sigui evident per a tothom que ja no hi ha res a fer! (*Comença a mostrar signes d'angoixa: es mou, neguitós; sembla faltat-li l'aire*).

F (*Amb un to un xic imperatiu*) Tranquil·litza't, o tornaràs a despertar-te en aquest estat, com tantes nits...! (*Amb un to de veu més pausat*) Tranquil·litza't, hem de seguir parlant...

J (*Les paraules de F semblen tenir un efecte immediat, i es relaxa*). És veritat, dec estar dormint i tu no ets més que un somni...

F (*Tallant-lo*) No ho he dit pas que jo sigui un somni! He dit que dorms, que somies i que m'has fet venir al teu somni. No és el mateix...

J Enraonem, doncs... Diguem el que saps: quin serà el primer gran punt d'inflexió? L'alteració del Corrent del Golf? El metà que alliberaran els gels permanents de l'Àrtic al desfer-se? Hi ha cinc o sis punts crítics a partir dels quals el procés s'accelerará, i l'únic dubte és quin es produirà primer...

F (*Se'l mira, seriós i en silenci, durant uns instants*) No és d'això del que vull parlar. Jo podria explicar-te..., és clar..., moltes coses... Algunes et sorprendrien; altres suposo que no... Però no és d'això del que hem de parlar.

J És que "hem de parlar" d'alguna cosa que tu saps quina és i jo no? I per què no podem parlar d'aquestes coses que, segons tu, m'obsessionen? Al capdavall, això és un somni i només de despertar-me ho hauré oblidat tot...!

F (*Una mica reflexiu*) Sí, tu pots despertar-te i oblidar... Hi ha coses que no et treus mai del cap, però, ni que només siguin els somnis o els malsons, tu pots despertar-te i oblidar-los una estona. Jo no puc: jo ho sé tot, tot m'arriba, tot ve a parar a mi. Un contemporani teu ho va dir molt bé: "Fem del futur l'abocador del present"... És

exactament això el que feu... (*Canviant a un to irònic*) Tampoc em queixo: de vegades en un abocador s'hi troben coses valuoses; molta gent sobreviu amb el que treu d'un abocador.

J No deixes de sorprendre'm: el senyor futur fent reflexions existencials, citant filòsofs, parlant de si es queixa o no del seu destí... (*Aixecant la veu*) I doncs, què és això de que "hem de parlar"...?

F De tu, potser? Del cul-de-sac en què estàs ficat?

J (*Impertinent*) No, mira, d'això se suposa que en parlaré amb el psicoanalista a qui haig de telefonar demà, saps?; millor que no barregem les coses, si no et fa res...

F Bé, no faig barreges: aquesta trucada forma part del teu futur immediat, no? I, per tant, també té a veure amb mi...

J (*Abatut*) I què? Tant és el que faci, digui, o deixi de fer o de dir... Hi aniré perquè li he promès a la Mònica, però sé del cert que no em servirà de res. Des de quan les paraules canvien res? A què treu cap que parli amb un desconegut (*Adoptant un to emfàtic, burlesc*) de la meva infància, dels meus pares, dels meus fantasmes...? Això mourà l'eix de la Terra? Canviarà la llei de la gravetat? (*Cridant*) Aturarà l'escalfament de l'atmosfera? Canviarà res d'aquest maleït futur que ens espera...?

F Si aquesta és l'actitud amb la qual penses anar-hi, no val la pena que en parlem més. Si penses anar a parlar del planeta per comptes de parlar de tu, d'aquesta angoixa que se't menja viu..., no paga la pena ni que la facis, aquesta trucada. Millor no fer res, com acostumes a fer.

J (*Enfadat*) Què vols dir amb això?

F El que et deia abans: que tampoc veig que hagi fet gran cosa per aturar aquests mals en els quals no deixes de pensar... És ben curiós: no hi ha dubte que ets un expert en el tema, que fa anys que llegeixes, et documentes i estudies tot el que es publica sobre aquesta qüestió, però no fas res per fer-te escoltar, no et mous, no lluites... Penses seguir tota la vida així?

J Te'n rius de mi? Em retreu una cosa que ja saps que no passarà, que no hauré fet!
Que tu, ara, senyor Futur, ja saps què no hauré fet!

F Bé, això depèn...

J De què depèn? (*Cridant*) No depèn de res!

F (*Després d'un silenci, i en un to pausat*) Del teu desig, potser...? De la teva decisió de fer o no fer alguna cosa, ara? De si ets o no capaç de travessar aquest mur invisible que et barra el pas?

J El meu desig? Però que m'estàs dient? Tu, precisament, que parles des d'allà on les coses ja són definitives, irreversibles, on ja estan escrites, fixades per sempre... Com és que em parles del meu desig?

F (*Pesarós, abaixant el cap i el to de veu*) Em sembla que t'imagines el futur de la manera que et convé: tal com ho dius, és evident que no hi ha res a fer, que pots seguir de braços plegats mentre et planys de la teva desgràcia... Noi, em sembla que estàs més mort que viu... No fas més que anunciar la fi dels temps i ara, que se suposa que estàs viu, no veig que facis gran cosa, que intentis canviar res...

J (*També abaixa el cap, s'aixeca i fa unes passes, donant-li l'esquena a F. Després d'una pausa llarga, parla, pesarós*). Que estrany, tot plegat... Enmig de la nit, atrapat en un malson, tenint una conversa impossible amb... el futur? El meu? El de tots?. (*Amb perplexitat, astorament*) Un futur que em fa preguntes, que em qüestiona, que m'interroga... (*Mentre es gira cap a F*) Diguem la veritat: qui ets? Què vols de mi?

Al girar-se, el focus que il·luminava F, i que ha anat apagant-se mentre J parlava, s'apaga del tot, i quan J acaba de girar-se, el lloc que F ocupava ha quedat del tot a les fosques. J es queda immòbil una estona, torna a abaixar el cap, camina cap al llit, s'hi asseu i lentament es deixa caure cap enrere. El llum s'apaga i l'escena queda a les fosques.

ACTE PRIMER - ESCENA SEGONA

A l'escenari, la consulta del psicoanalista que, ubicada a l'esquerra, ocupa la major part de l'espai. A la dreta, el rebedor, on, al fons, es veu la porta d'entrada. És un espai continu, només diferenciat per la distribució dels mobles.

A la consulta hi ha prestatgeries amb llibres, dues butaques, una taula de treball i un divan. A les parets, dues reproduccions de quadres de pintors contemporanis.

S'il·lumina l'escena: el psicoanalista està parlant per telèfon, en un to distès i molt cordial. Parla, òbviament, amb un bon amic.

Psicoanalista Ostres, és veritat, fa molts dies que no parlàvem, però jo he pensat sovint en vosaltres. Com va tot?... Van venir els vostres fills per Nadal?

P Ah, molt bé.... Sí, els nostres també van venir; pocs dies, però van venir, tant el Pol com la Laura...

P Sí, noi, de vegades sap greu que siguin tant lluny, però és així, és el que ells han triat: són una generació de nòmades...

P Com ho fem per veure'ns, doncs? La Lluïsa i jo pugem molts caps de setmana al poble. Per què no veniu? Us quedeu el cap de setmana, o pugueu dissabte o diumenge a passar el dia, com vulgueu...

P Perfecte, parla-ho amb la Maria i ens dieu alguna cosa... Per cert, ¿què fa el teu pare?

P Caram..., si que ho sento..., no sabia que estigués tant fotut, pobre home... Fes-li una abraçada de part meva. Sempre el recordo a l'Escala, quan érem uns marrecs i ens duia a pescar crancs amb aquella mica de barca...

Sona el timbre de la porta: un toc llarg i persistent.

P Vicenç, et deixo, que arriba algú. Espero una persona que m'ha trucat aquest matí, demanant que li donés hora per avui mateix. Parlem..., una abraçada...

P camina cap al rebedor i, mentre hi arriba, el timbre torna a sonar, amb el mateix toc llarg i persistent. P s'atura i fa un gest d'estranyesa. Obre la porta a J i, durant uns instants, tots dos es queden en silenci. Finalment, J li allarga la mà a P i parla amb l'actitud de qui fa una broma.

J El Dr. Livingstone, suposo...

P se'l mira un instant i, amb un mig somriure, li allarga la mà.

P Bé, per què no...? I vostè deu ser...?

J El Joan, Joan Holzmann; li he telefonat abans.

P Endavant, doncs.

J entra i P tanca la porta.

P Com ha dit que és el seu cognom, Joan?

J Holzmann: vol dir "l'enyataire". La meva mare era alemanya.

P Ah...

J *(Fent una gran riallada)* Ho veu! És fantàstic, acabo d'entrar a cal psicoanalista i ja li estic parlant de la meva mare...! Suposo que et trobes amb un psicoanalista a l'ascensor i per comptes del temps li parles de la teva mare...

P *(Arronsa lleument les espatlles i, a continuació, assenyala amb la mà cap al consultori)*
Endavant, Holzmann...

J (*En un to més tranquil, però encara fent broma*) No s'ho prengui malament: és que l'altre dia feia broma amb la Mònica sobre això.

P (*En un to molt més neutre*) No vol que m'ho prengui malament?

J (*Fa com que no ho ha sentit i s'atura a donar un cop d'ull al consultori. Al cap d'uns instants parla, amb un to de certa sorpresa*) Caram, quina presentació més clàssica... El divan, la butaca al darrere, estatuetes japoneses...

P Són xineses: no li agraden?

J Ah, sí, sí, és clar: són xineses, i em semblen fantàstiques...

P (*Convidant-lo amb un gest de la mà a seure en una butaca, mentre ell va a seure a la seva*) Bé, fantàstic: i què l'ha dut fins aquí?

J (*S'asseu i agafa un posat més seriós, una mica tens*) Doncs..., poca cosa..., o no..., segons com es miri...

P (*Una mica sorprès*) Segons com es miri?

J Sí, vull dir que en tenim punts de vista diferents...

P La Mònica i vostè...

J (*Una mica irritat*) Sí, la Mònica i jo... De fet, he vingut perquè ella m'ho ha demanat amb insistència. Jo –li seré sincer– no li hauria telefonat. (*Comença a agafar un cert aire de superioritat*) Ella és una dona molt intel·ligent i amb molt de criteri, però molt emocional... Vull dir que moltes vegades no és capaç d'analitzar les coses amb prou objectivitat i treu conclusions equivocades. (*Mira a P, com esperant un comentari o una pregunta. Veu que P l'escolta en silenci, i segueix parlant, més seriós*) Vull dir que, de vegades, veiem que passen coses certes, reals, però ens podem equivocar a l'hora de buscar-ne les causes.

P Coses certes, reals...?

J Sí, coses: reaccions, actituds...

P Reaccions, actituds... seves?

J En algun cas, sí...; vull dir, les que la preocupen a la Mònica, sí...

P És clar, ha vingut perquè la Mònica insisteix i està preocupada...

J (*Fent una pausa*) Sí, està preocupada i no deixa de dir-me que no estic bé, i no puc fer-li entendre que... (*Fa una llarga pausa*)

P Sí...

J (*Mirant fixament a P*) No puc fer-li entendre que ja sé el que em passa i per què em passa, i si té o no solució...

P I me'n vol parlar, de tot això que vostè ja sap?

J Doncs no ho sé, la veritat. No s'ho prengui malament, no és res contra vostè...

P (*Amb un to una mica irònic*) Me n'alegro...

J Vull dir que no és una qüestió personal, sinó, en tot cas, un prejudici cap a la seva... (*Dubta*)... professió.

P Ah...

J Sí, perquè no tenim el mateix punt de vista, ni les mateixes eines... (*En un to enfàtic*) Jo soc un científic, i ho soc a tota hora i es tracti del que es tracti: del canvis a la biosfera o dels meus estats d'ànim, comprèn...? I he estat així des que tinc ús de raó, que va ser ben aviat, per cert...

P Ben aviat...? Què vol dir?

J Dons vull dir que vaig ser un nen precoç: als tres anys vaig aprendre sol a llegir i als set ja sabia que volia dedicar-me a la ciència... (*S'aixeca i fa algunes passes pel consultori, una mica aliè a la presència del psicoanalista*) Als tretze anys, quan em van admetre a la Facultat de Físiques, ja havia estudiat pel meu compte totes les assignatures de primer curs. Als disset, amb la carrera acabada, vaig anar a Stanford i vaig fer un doctorat en física i matemàtiques i, després, en tres anys, vaig estudiar enginyeria informàtica. (*Fa una pausa breu, com si contemplés els fets que està evocant*) Als vint-i-dos ja feia recerca

bàstica en materials semiconductors i cinc anys després ja tenia un bon nombre d'articles a les millors publicacions. I un futur prometedor...

P Tenia...

J (*S'ha anat apropant a la cadira i torna a seure. Respon, però encara una mica absent, sense mirar al psicoanalista*) Sí, tenia un futur prometedor, i moltes línies de recerca amb aplicacions tecnològiques innovadores, veritables avenços en molts camps. Un petit pas endavant en recerca bàstica suposa molts passos en tecnologia, sobretot quan al darrere hi ha algú que domina els dos àmbits: i jo ho feia.

P Ho feia... Què ha passat?

J (*Ara sí, mirant-lo i una mica tens*) Ho feia i ho faig: vull dir que aleshores ja ho feia; només és una manera de parlar...

P D'acord: si només és una manera de parlar...

J (*Un altre cop absent*) Ho vaig seguir fent durant deu anys, primer a la Universitat i després al MIT, fins als trenta-dos, quan... (*Es fa evident que ha callat allò que anava a dir*).

P (*Sense esperar gaire*) Sí?

J ...quan vaig decidir tornar a Barcelona. (*Es queda uns instants en silenci*) Vull dir amb això que sempre m'he guiat per criteris científics, tant en l'àmbit professional com en el personal. (*Amb èmfasi*) Sempre he mantingut la mateixa línia!

P Però sembla que aquesta línia es va alterar als trenta-dos...

J (*Enfadant-se*) Per què ho diu, això? Està fent una suposició sense cap fonament! Jo no he dit pas que passés res, ni que s'alterés la línia que havia seguit...!

P D'acord, no s'alteri: miro d'entendre el seu llenguatge i la seva manera de pensar...

J (*El talla aixecant la veu*) Miri, doctor..., (*Com contenint una tensió en augment*) no crec que entendre el meu pensament estigui al seu abast, la veritat. No tinc cap complex de superioritat, però en qüestions de ciència i tecnologia, ens movem en terrenys diferents.

P No en tinc cap dubte però, la veritat, no veig quin servei ens farien ara els coneixements extraordinaris que vostè té sobre tantes coses.

J (*Tens*) És clar, vostè no ho veu! Ja li he dit abans que jo analitzo de la mateixa manera un fenomen físic i un de psíquic: els desplaçaments d'un electró o els canvis en el meu estat d'ànim.

P D'acord... I què en treu, sobre els seus estats d'ànim? (*J s'aixeca malhumorat i s'allunya unes passes en silenci. Després d'una pausa, P li parla de nou, amb un punt molt lleu de sornegueria*) Vostè també es mou bastant, no sé si tant com un electró...

J (*Fent com qui riu i anant a seure un altre cop davant el psicoanalista. Al cap d'uns instants, i adoptant un posat més greu*) En trec que són la conseqüència lògica, inevitable, d'estar confrontat a problemes molt greus, i per als quals no hi ha cap solució.

P Problemes greus? No me'n vol parlar? Pel que diu, són coses que l'afecten molt, que el preocupen.

J (*Abaixant el cap, però mantenint un to de fermesa*) Sí, estic preocupat, però tinc motius objectius, reals. Vostè no se'n pot fer el càrrec, ni serviria de res. Estic sol davant d'això..., i probablement encara ho estaré més.

P Aleshores, si vostè ja ho sap tot, i sap que no hi ha res a fer..., per què ha vingut? Només perquè l'hi ha dit la Mònica? Potser té por que ella el deixi?

J (*Enfadat*) Ella això no ho faria mai! Ho diu, però no ho faria mai!... (*Fa una pausa i segueix en un to més baix*) I sap què li dic? Ara res té massa sentit, i potser no hauria de patir gaire ni per això...

P (*Es posa dret i parla en un to pausat*) Bé, deixem-ho aquí per avui (*Espera que J, una mica astorat, s'aixequi. Al cap d'un moment, comença a caminar cap a la porta. Al final, J s'aixeca, visiblement molest*).

J (*Tens*) Bé, no sé si ens veurem més, sap? M'ho pensaré i li diré alguna cosa.

P L'espero demà a les cinc.

J Li he dit que no sé si tornaré...!

P (*El talla*) Li cobraré...

J (*És J qui el talla, fent un gest amb els braços*) No porto diners, mai en porto; una targeta de crèdit, de vegades...

P (*El talla*) Bé, em pagarà demà: l'espero a les cinc (*mentre va cap a la porta i l'obre*).

J (*El segueix, enfadat*) Ja li he dit que no sé si vindré més! (*Traspassa la porta rondinant i queixant-se*) Que no escolta el que li dic?

P Fins demà, Joan...

P tanca la porta i va cap a la seva taula de treball. De camí, agafa el comandament d'un equip de música, prem un botó i comença a sonar un concert per a violoncel de Vivaldi. P s'asseu i adopta una actitud reflexiva, amb un posat que transmet certa preocupació. La música s'interromp i se sent la veu d'una locutora.

Locutora “Interrompem la programació de Catalunya Música per donar pas a una informació de darrera hora: l'huracà Wendy ha arribat a la costa de Florida, ja castigada en els darrers dos anys per diversos fenòmens similars (*P ha abandonat l'actitud reflexiva i escolta atentament i amb un posat seriós*) i, amb una intensitat de força cinc, està causant greus estralls en les infraestructures, ja molt malmeses, augmentant la preocupació sobre la greu crisi econòmica que aquests fenòmens estan causant en l'economia nord-americana, i que amenacen estendre's a l'economia mundial, afectada per un llarg procés de recessió. Aquesta situació s'afegeix a l'augment cada vegada més ràpid del nivell del mar que s'ha registrat en els darrers cinc anys i que...”

Sona el timbre de la porta, de la manera com J l'ha fet sonar abans. P s'aixeca i va a obrir, apagant la radio al passar. Obre la porta: és J i es miren tots dos en silenci un instant.

J (*Li estén la mà i repeteix, amb un to ben diferent, seriós, la broma anterior*) El Dr. Livingstone, suposo...?

P (*P li dona la mà i li respon, emfàticament, convidant-lo a passar*) Sí!

Mentre avança, J comença a articular alguna frase i P l'anima a entrar i seure. Seuen cara a cara i després d'un llarg silenci J comença a parlar en un to i amb una actitud molt diferents: seriós, gens emfàtic, una mica absent, més lent que abans, i la major part del temps sense mirar directament a P.

J La veritat és que, tret d'un parèntesi d'uns pocs anys, sempre he estat angoixat... Vaig néixer amb una ment privilegiada que es va manifestar des de ben petit, sí... però la meva infància no ho va ser gens, de privilegiada... *(Fa una pausa)* A partir dels set anys se'm va despertar un fort interès per la ciència i això em va obrir la porta a una dimensió a la qual ningú del meu entorn hi tenia accés: i m'hi vaig recloure, fascinat i delerós per tot el que descobria, però també amb l'ansia de qui ha trobat un refugi on se sent protegit...

P Protegit...?

J Sí... Protegit de l'infern de malviure que havien construït els meus pares. *(Fa una pausa)* La ciència va ser la realitat paral·lela en què em recloïa per suportar l'angoixa que m'assetjava a tota hora. *(Fa una nova pausa)* L'institut, la Universitat, el treball intel·lectual cada cop més intens, l'admiració dels professors, el prestigi de superdotat que creixia al meu voltant, tot això va fer que, de mica en mica, passés cada vegada més temps en aquell paradís particular...

P Sí, com vostè diu, va ser la manera que va trobar aleshores de defensar-se de l'angoixa...

J Sí, es així, però el canvi important va arribar quan vaig marxar a Stanford. De seguida vaig saber que m'hi quedaria molts anys, als Estats Units, potser tota la vida. El meu nivell acadèmic m'obria moltes portes i de seguida vaig tenir beques que em permetien no dependre dels meus pares; ben aviat vaig començar a tenir la impressió que eren molt i molt lluny: *(Amb un lleu somriure i acompanyant la frase amb un gest de les mans)* com quan un mira un objecte proper amb uns prismàtics girats del revés! Més enllà de la distància física, el seu món es va empètir i allunyar molt, i molt aviat... A més, els meus pares em van tenir quan ja eren bastant grans i això va contribuir des de ben aviat a distanciar-nos, a fer-nos evident que vivíem en mons diferents.

(S'aixeca i fa unes passes per la sala) Els primers anys, quan passava temporades a Barcelona m'estava a casa seva, és clar, però em sentia com si duigués un escafandre de busseig, d'aquells antics, amb unes soles de plom que em fessin caminar amb moviments lents *(reproduint els moviments que descriu)*, embolcallat amb aquell vestit de lona i cobert amb el casc amb la porteta de vidre... *(Mirant a P i, per un moment, rient francament)* L'hi dic de debò! En certs moments, caminant pel passadís de la casa, o entrant al menjador on m'esperaven per sopar, em venia aquesta imatge... *(Fa una pausa)* Uns anys després, aquesta imatge es va anar esvaint, com si ja no la necessités: passava pocs dies a Barcelona i més d'una vegada, amb alguna excusa, me n'anava a un hotel i només passava a veure'ls alguna estona.

(Fa una pausa i mira a P, com esperant un comentari. P es limita a mirar-lo i fer un so molt lleu, animant-lo a seguir) En un d'aquests viatges, quan ja duia més de deu anys a Amèrica i ja em dedicava plenament a la recerca, vaig conèixer la Mònica, a casa d'uns amics. Ella era set o vuit anys més jove que jo, estava acabant Medicina i... era fantàstica: intel·ligent, guapíssima... I a més, em transmetia una sensació desconeguda per a mi: la sentia parlar, la veia moure's, fer, riure, seguir una conversa, el que fos... i sempre semblava feliç, serena, en pau amb si mateixa... Jo, que sempre havia pensat que no en sabia, d'estimar, que alguna cosa en mi m'ho impedia, em vaig enamorar: d'ella i d'aquella atmosfera que l'envoltava, d'aquella manera de viure i d'estar en el món que jo no havia experimentat mai ni sabia que existís... Vam començar a veure'ns cada vegada que jo venia a Barcelona, a escriure'ns, a parlar per Skype cada vegada més sovint; i a mi em costava creure que aquella dona d'un altre planeta s'hagués fixat en mi, em fes cas, em digués que ella també m'estimava... *(Aixeca la vista i mira a P amb un mig somriure)*.

Vam fer plans i, només d'acabar ella la carrera, va venir a Stanford a fer un màster de neurologia infantil i, de passada, a viure junts... Va ser el millor any de la meva vida o, potser... l'únic any de la meva vida... Vull dir que mai m'havia sentit tan segur d'estar viu, tan còmode amb la meva vida. Aquell any també vaig fer plans per traslladar-me a Barcelona: em van oferir un lloc interessant en un centre de recerca des d'on podia seguir coordinant els projectes que duia a Amèrica. L'any següent havia de ser de transició: la Mònica se'n tornava a Barcelona, buscava feina de pediatra i jo hi anava

cada tres mesos per a preparar la tornada. Havia de ser un bon any... (*Abaixa el cap i es queda en silenci*).

P (*Com convidant-lo a continuar*) Va ser l'any en què es va alterar la línia de la qual parlava abans? Als trenta-dos?

J (*Aixecant la vista*) Sí, va ser aquell any... Un dels meus millors amics a Stanford era el Seymour. Havíem començat junts el doctorat de física i matemàtiques, i ell s'havia especialitzat en models de predicció de processos atmosfèrics. El Seymour era canadenc, però no anava gairebé mai al seu país. Crec que només hi tenia algun familiar llunyà i uns pocs amics. Era brillant, tenia una capacitat de treball immensa i es comprometia a fons en tot el que feia... (*Es queda un altre cop en silenci*).

P Era, tenia... Parla d'ell en passat...

J (*Mirant-lo*) Sí... El Seymour va començar a col·laborar amb l'equip d'experts que elaboren l'informe anual de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic, i aquella feina el va anar absorbint cada vegada més. Me'n parlava sovint i cada cop amb més preocupació; a mi m'interessava, perquè sempre he estat al corrent d'altres àmbits de recerca i perquè ell em feia veure la importància del que estava en joc. Però durant aquell any, quan treballava en l'informe per a la cimera de París, vaig començar a alarmar-me: cada conversa que teníem, cada quadre de dades que m'explicava, cada estudi que s'afegia als anteriors, era més i més preocupant. I l'angoixa que el Seymour patia i transmetia també anava en augment. Jo intentava tranquil·litzar-lo, li insistia que prengués certa distància, però ell ja no podia sostreure's a tot el que sabia, a les certeses a les quals s'anava enfrontant. "És molt pitjor del que ens pensàvem, Joan, molt pitjor...", això és el que em va dir, acabant de sopar i a punt d'acomiar-nos, la nit abans...

P La nit abans...?

J Sí, la nit abans que els seus col·legues es preocupessin perquè a mig matí no havia anat a treballar i ningú en sabia res, d'ell. La Beth, una companya del laboratori, em va telefonar, amoïnada, i de seguida vaig tenir una cosa semblant a un pressentiment: vaig anar corrents al seu apartament –jo sabia el codi per entrar-hi– i el vaig trobar assegut,

amb el cos vençut sobre la taula, com si dormís, esgotat per una nit de feina, amb l'ordinador encès i envoltat de llibres i documents... El vaig tocar, i la fredor de les seves mans i del seu front se'm van clavar per sempre més a la memòria. *(Fa una pausa i mira fixament a P)* Ara li explicaré una cosa que no li he dit mai a ningú. Vostè deu sentir-ho sovint això, però per a mi és excepcional... A sobre la taula hi havia un flascó de plàstic amb una etiqueta, tombat i buit. Després d'adonar-me que el Seymour era mort i abans de trucar a la policia, vaig agafar aquell flascó i me'l vaig ficar a la butxaca. No sé per què ho vaig fer, perquè tampoc vaig voler saber què contenia; només sé que, de camí cap a casa, el vaig llençar en una paperera.

P No va voler saber...?

J No, suposo que no... El forense va concloure que havia mort per una aturada cardíaca i no se li va fer l'autòpsia. Ell tampoc en va voler saber res més. *(Fa una pausa)* Jo, després, sí que vaig voler saber més coses, però sobre el treball que estava fent el Seymour. L'endemà, segur que ningú no reclamaria res, vaig a anar a buscar els seus llibres, els seus papers i el seu ordinador, i vaig passar moltes hores, moltes setmanes, desxifrant tot aquell material. El Seymour me n'havia parlat molt i, al capdavall, eren nocions i magnituds físiques que jo coneixia perfectament.

P I què hi va trobar?

J La confirmació del que ell em deia la nit abans de morir: "És molt pitjor del que ens pensàvem, Joan, molt pitjor...". A partir d'aquell moment, aquest tema ha format part, obsessivament, de la meua vida, i tot el temps que no dedico als meus treballs de recerca el dedico al seguiment dels estudis que es fan sobre el canvi climàtic. No és el meu àmbit, sap?, però amb la meua formació i la meua capacitat sé que en molts casos interpreto millor els resultats que els seus autors... *(Fa una pausa)* i veig perfectament que les previsions que fan són massa optimistes; o potser seria millor dir massa poc pessimistes... Ells potser no poden tenir en compte l'efecte de la confluència de factors tan diversos, però jo estic acostumat a treballar amb sistemes físics de gran complexitat i li asseguro que sé fer-ho...

P No ho dubto... Així que aquests són els problemes davant dels quals se sent tant sol...

J Sí, però no és que m'hi senti: *(Amb èmfasi)* Estic sol! I sol també amb la meva angoixa, que des d'aquell moment es va tornar a fer present en la meua vida, i que no m'abandona ni un instant...

P L'angoixa de la seva infància...

J *(Aparta la mirada i es queda absort, silenciós, una llarga estona)* Jo confiava en el futur. Creia que, malgrat totes les dificultats, la ciència contribuiria al progrés de la humanitat. I no només al progrés material: estava segur que la ciència faria millors els éssers humans i que, cada cop més alliberats de malalties, amb conreus més abundants i amb tecnologia més avançada, els odis i la barbàrie que travessen la història minvarien a poc a poc... Però la mort del Seymour i els mesos que van seguir em van enfrontar a una realitat ben diferent: no hi ha temps per aturar-ho, ja no n'hi ha. La ciència i la tecnologia, les cimeres de l'esperit, *(Aixecant el to)* les que ens havien d'alliberar del pitjor de la condició humana...!, són la punta de llança del desastre, han posat les seves potències al servei de la destrucció...

P Sí, vostè tenia uns grans ideals, vostè creia en el progrés: i va trobar-se amb la pulsio de mort...

J *(Abatut)* Des d'aleshores em sento com un exiliat, sap? Com un apàtrida, expulsat d'aquella realitat paral·lela en la qual vaig trobar refugi quan encara era gairebé un nen. *(Fa una llarga pausa)* Ho he perdut tot, sap? Vaig creure que amb la Mònica tindria una felicitat com mai havia pogut imaginar, i el futur amb ella significava també tenir una família... Ara tot això s'ha esvaït, ja no existeix. *(Fa una pausa)* Jo encara l'estimo, és clar que sí, però aquesta negror que m'envaeix s'interposa cada vegada més entre nosaltres. *(Pausa)* Es pensa que no pateixo per ella? Pateixo pel neguit que ara té al meu costat, i perquè no puc deixar de preguntar-me què se'n farà d'ella, que se'n farà del món, de nosaltres... Què se'n farà dels fills que volíem tenir...

P La paternitat, en aquest final dels temps...

J La paternitat, sí... Sap una cosa? Ara sé que no en tindrè mai de fills, però després d'haver desitjat ser pare, sento que tot allò que li passa a qualsevol nen d'aquest món em concerneix i m'afecta...

P És la posició d'un adult, sí.

J Però aquesta paternitat imaginària, immensa, m'aclapara...

P (*Aixecant-se*) Bé, Joan: seguirem. Avui ho deixem en aquest punt.

J (*Silenciós, com si les paraules de P triguessin a arribar-li. Al cap d'uns instants, el mira i parla amb un to pausat i amb abatiment*) De tota manera, no sé pas com podria ajudar-me, ni de què podria servir-me venir a parlar-li de tot això..., i de qui sap què...

P Sí: i de qui sap què. Seguirem, Joan.

J (*Aixecant-se i seguint a P en direcció a la porta*) Li pagaré la sessió el proper dia: m'ha dit demà a les cinc?

P Sí. Em deu dues sessions. Fins demà, Joan.

J surt i P tanca la porta. J camina cap al centre de la sala mentre la llum es va apagant gradualment fins que l'escena es queda a les fosques.

ACTE PRIMER - ESCENA TERCERA

Al dormitori del Joan i la Mònica. Ell està assegut al llit, amb l'esquena recolzada al capçal i escrivint en un portàtil. Ella està asseguda davant la taula, amb un llibre obert i prenent notes sobre un paper. Passats uns instants, J deixa d'escriure, mira la Mònica i fa un primer comentari, en un to que vol ser distès però que transmet seriositat.

J Per cert..., vaig anar al psicoanalista...

M Sí..., esperava que me'n diguessis alguna cosa.... Aleshores, va anar bé?

J Sí, de fet, ja hi he anat unes quantes vegades, però ara no en voldria parlar gaire. M'està removent coses, ja saps...

M *(Se'l mira una mica astorada o sorpresa)* Sí, sí, és clar... És una qüestió molt personal...

J Però segur que en un altre moment tindrè ganes de parlar-ne.

M *(Amb un to empàtic i afectuós)* És clar que sí, amor meu; quan tu vulguis...

J *(S'aixeca i va cap on és ella: li posa les mans a les espatlles i comença a fer-li un massatge molt suau)* Cansada? Avui has treballat moltes hores i veig que encara fas feina...

M Sí, amb l'epidèmia de grip he tingut gairebé el doble de visites d'un dia normal i, de la manera que soc, en moments així m'estresso més.

J I dons? Per què et passa?

M M'estresso perquè són dies en què hi ha més risc que em passi per alt alguna qüestió important i m'obliga a estar més atenta que mai. Després de veure quinze o vint pacients és fàcil pensar que el següent, si té uns símptomes semblants, també deu tenir un refredat o una grip, i donar-li el mateix tractament.

J *(S'aparta, camina fins a la taula i s'hi recolza, de cara a ella)* I no és lògic fer-ho així? On és el problema?

M No, no és lògic: perquè cada pacient és diferent, i cal que li dediqui la mateixa atenció que al primer que he vist a les vuit del matí... o a les onze, quan torno de fer un cafè, els dies que hi puc anar... (*Mira el Joan, que l'ha escoltat en silenci*) A mi no m'ha passat mai, però darrere de símptomes molt comuns hi pot haver una pneumònia, o l'inici d'una leucèmia...

J (*Amb un to més seriós, i apartant la mirada*) Sí, és clar, els metges esteu en contacte cada dia amb aquestes fronteres –la salut i la malaltia, la vida i la mort–, intentant que la gent ens mantinguem el màxim de temps possible del cantó que convé...

M I no és només això: saps quantes consultes rebo que no tenen a veure amb cap problema orgànic? Nens que tenen mals de panxa, problemes per dormir, o que han perdut la gana... Miro els pares, amoïnats pel que li passa al seu fill, i intueixo que a ells els passen altres coses, que potser són les que acaben afectant el cos del seu fill. Hi ha molta gent que ho passa malament, Joan, gent amb problemes de tota mena; i, al damunt, uns pares deprimits o desbordats acaben patint també per com això afecta els seus fills.

J Però, Mònica, no pots pretendre fer també de psicòloga dels teus pacients...!

M (*Amb èmfasi*) No vull fer de psicòloga, Joan! Vull fer de metge, però vull fer-ho bé...! I de la mateixa manera que no haig de confondre una malaltia amb una altra, no haig de confondre una malaltia del cos amb un malestar que parla a través del cos però que és d'una altra mena.

J Sí, sí, t'entenc, però crec que no has de pretendre entrar en un terreny que no és el teu. Els metges teniu al darrere exèrcits de gent que fa recerca i empreses que inverteixen quantitats enormes de diners per produir fàrmacs: fàrmacs que curen, encara que el malalt no se senti ben atès...

M Joan, (*En un to d'enuig i força irònic*) moltes d'aquestes empreses ja fa temps que dediquen més diners a màrqueting que a recerca, i que els seus directius pensen més en el compte de resultats que en la salut de les persones! És clar que hi ha grans avenços, sobretot en fàrmacs per a les malalties del primer món, els que poden donar grans beneficis... I, a més, (*de nou amb èmfasi*) són ells els que pretenen entrar en un terreny

que no és el seu i convertir en malalties malestars que de cap manera s'han de tractar amb fàrmacs...!

J Em sembla que exageres, Mònica...

M No exagero, Joan... Ho veig cada dia a la consulta i ho parlo sovint amb altres col·legues. Saps quants nens es mediquen avui en dia amb aquesta història de la hiperactivitat, o del trastorn bipolar? *(En un to una mica sarcàstic)* Com que els nens no han sigut mai moguts, i com que no hi pot haver cap altra raó si un nen està inquiet o no es concentra, diem que té un problema neurològic i el mediquem: psicoestimulants, ansiolítics, antidepressius, tot això abocat en un cervell en formació i sense que en sapiguem gaire dels efectes a llarg termini!

J *(Enfosquint-se)* A tot arreu hi ha d'haver gent amb poc criteri o que es deixa dur per la cobdícia, no en tinc cap dubte. *(Canviant de to i mirant-la amb complicitat)* No t' enfadis, però durant uns anys vaig pensar que els sistemes intel·ligents farien molt bé la feina dels metges –diagnosticar, medicar...– i que *(Fa una pausa molt lleu i riu)* potser ho farien millor que els metges... *(Canvia a un to càlid i proper)* Però, és clar, un sistema intel·ligent no tindrà mai l'esperit crític que pot tenir un metge “humà”, com tu. I tampoc tindrà els maldecaps que tu sí que tens...

M Joan, tinc dies millors i dies pitjors, però no sé fer de metge sense mirar als ulls als meus pacients i escoltar-los, i això no vol dir que no sigui seriosa ni científica. Estar malalt no afecta només el cos i això un metge ha de saber tractar-ho o, si més no, acollir-ho, donar-li la importància que té. I si no li interessen els seus pacients, les persones que són, millor que es dediqui a una altra cosa.

J *(Apropant-se cap a ella)* Caram, Mònica... Segur que saps de què parles i que no et falten motius per encendre't, però em sap greu veure't tan tensa i tan disgustada per coses del teu dia a dia. *(Fa una pausa, reflexiu)* Potser els meus canvis d'humor i els meus malestars t'han afectat més del que em pensava... *(S'apropa més i l'abraça amb tendresa; ella respon amb la mateixa actitud)* Em sap greu... T'estimo, Mònica...

M *(El mira, entenedrida)* Saps que fa molts dies que no m'ho deies, això? *(Fa un gest per recollir una llàgrima que li ha vingut als ulls)* Portes una temporada difícil, oi, amor? Però

ja comences a ser tu... *(Es besen, llargament; primer amb tendresa i després més apassionadament. La llum va apagant-se mentre ells s'apropen al llit i s'hi ajeuen abraçats. L'escena queda del tot a les fosques).*

Passats uns instants, l'escena s'il·lumina lleument i progressivament. El Joan i la Mònica dormen, abraçats i tapats amb un llençol fins just per sota de les espatlles. L'escena transmet la impressió que estan nus i que s'han adormit després de fer l'amor.

Gradualment, un canó de llum il·lumina una altra figura que, des d'un extrem –del cantó del llit on dorm Joan– s'apropa lentament. És una dona jove, d'una bellesa física extremadament sensual. Va pràcticament nua: amb un tanga minúscul i coberta per un vel curt i gairebé del tot transparent, que acompanya la sensualitat dels seus moviments. Arriba fins al costat del llit, mirant intensament el Joan.

Antiga amant *Mi-te'ls, que monos... Han fet l'amor –ja tocava...!– i ara dormen com uns angelets, abraçats, enamorats... (S'asseu al llit, de cara al públic, i li passa una mà per la cara al Joan) Hola, rei... Endequina qui ha vingut a veure't... Com que tu no vens mai, haig de ser jo que em faci present. (El Joan gira el cap sense obrir els ulls ni despertar-se, però sensible al gest de la noia) Va, fes-me una mica de cas, gamberro...! Es posa de genolls a sobre del llit i, amb un gest, aparta el Joan de la Mònica, fins que queda de panxa enlaire. Ell acompanya dòcilment el gest de la noia, que, oberta de cames, s'asseu a sobre d'ell, a l'alçada dels genitals, i comença a fer un suau moviment de cintura, fregant el seu sexe amb el d'ell.*

Ni així et despertaràs...? (Abaixa el llençol fins a la cintura i li passa les mans pel tors, acaronyant-lo de manera molt sensual, i comença a fer-li petons al pit i a la boca. De cop, atura el moviment i torna a seure a sobre d'ell, però sense moure's).

Res... Tan satisfet has quedat amb aquest clau amb la teva nena? Com has canviat...! (S'aixeca amb un moviment enèrgic, es col·loca dreta al costat del llit, de cara al públic, i segueix parlant, mirant-lo a ell) Abans, trempaves només de sentir la meua veu per telèfon... Almenys, això és el que em deies, potser només “per posar-me calenta”, com t'agradava dir... (Comença a caminar per la vora del llit) I vaja si m'hi posaves, de calenta...! (A l'aixecar-se ella, el Joan s'ha girat, posant-se gairebé de panxa a terra. A

l'avançar, ella estira el llençol i, a poc a poc, deixa al descobert el seu cul i una part de les cuixes, fins que, suaument, deixa caure el llençol abans de destapar-lo del tot).

(Com parlant per a les parets) Abans... Tampoc fa tant, però ja no semblés la mateixa persona, el mateix home... Perquè està clar que eres un home i que t'agradava fer-m'ho sentir! Fins que vas conèixer aquesta noieta i, tornant del primer viatge, ja vaig veure que estaves canviat: "M'he enamorat...", em vas dir. (En un to summament burleta) "Ella és diferent, és especial, bla-bla-bla...", el rotllo de sempre... (S'atura als peus del llit i s'hi asseu, oberta de cames i de cara al públic. Es gira del costat del Joan i posa una mà a sobre dels seus peus. Ell mou un braç i estira el llençol, tapant-se fins la cintura).

(Accentuant el to irònic i fent un gest de comptar amb els dits) De fet, també l'hi vas dir a la Helen, a la Rose, a la Jasmin, a... Tan feliç que et veies, havent trobat l'amor de la teva vida. Tan convençut que semblaves que, (Amb èmfasi) ara sí, viuries la vida, la de debò, intensa, plena! (Fent una pausa i mirant-lo de fit a fit) I de feliç, no ho semblés gaire, la veritat... No m'estranya que ella t'hagi fet anar al psicoanalista. (Girant-se ara del costat de la Mònica, mirant-la i posant-li una mà a sobre dels peus. Ella es mou lleument, girant-se cap a l'altre costat del llit, d'esquena al Joan. Comença a estirar el costat del llençol de la Mònica, deixant al descobert el seu cos, just fins per sota del cul. S'aixeca i segueix avançant pel costat del llit, en direcció cap a ella, mentre va seguint el seu cos amb la mirada i amb un dit ressegueix molt suaument el seu contorn (la Mònica s'estremeix lleument).

(Lentament) És maca..., és jove... (Una mica burleta) Sembla bona persona... (S'asseu al llit, al costat d'ella i de cara al públic. Li acarona la cara, li passa la mà per l'espatlla, li busca el pit amb un gest lleu però inequívocament sensual. La Mònica s'estremeix lleument, però no s'aparta) També ens ho podríem haver muntat tots tres, no? Ja saps que a mi, de tant en tant, m'agrada fer-ho amb una dona... I tant que ho saps, bandarrra! Quantes vegades ens ho vam muntar amb la Sara... (S'apropa i suaument li petoneja l'espatlla, el coll i l'orella. Ella torna a estremeir-se, molt lleument).

(Incorporant-se, però encara asseguda, i mirant-lo) Però no, amb ella ni parlar-ne d'aquests jocs! Amb ella era diferent, una altra cosa...! (Parlant lentament) I, és clar, segur que tu no ho veus així, però... si t'ha canviat tant la vida, però no de la manera que

et pensaves, potser això hi té alguna cosa a veure, no...? (*Mirant-la amb un punt de tendresa i tornant a resseguir amb el dit el contorn de la cara i el tors de la Mònica*) Potser ella és massa dolça, massa llesta, massa bona persona, massa... Els homes... no sabeu estimar de debò. O potser no podeu..., o no esteu fets per a això... (*Amb èmfasi*) Qui sap per a què esteu fets els homes...! (*S'aixeca, es queda un moment dreta mirant la Mònica, que fa un gest amb el braç i estira el llençol, tapant-se fins per sobre del pit. Comença a caminar, vorejant de nou el llit*).

Què deus haver-li explicat al psicoanalista? Tot aquest rotllo teu de la ciència, no? I que si ets un superdotat, i que si les persones com tu no podeu tenir una vida convencional, i que hi ha gent que no sap ni com funciona una bombeta i altres, en canvi, ja sabeu com serà el món d'aquí a cent anys... Ets creus tan especial i, en el fons, ets tan com tots... (*Ha arribat al costat del Joan i s'ha posat de genolls a terra, de cara a ell. Fa una pausa i se'l mira. Es gira i s'asseu a terra, recolzant l'esquena al llit. Continua, lentament, i en un to més seriós*) També li has parlat dels teus pares, oi? A mi me'n vas parlar aquell cap de setmana que vam anar als Grans Llacs. Passejàvem, de nit, sota un cel esplèndid –milers d'estels sobre aquell fons negríssim...!– i vas començar a parlar-me d'ells i de la merda d'infància que vas tenir... Em va fer impressió veure't plorar: jo pensava que algú com tu no es trencava mai, encara que hagués patit tant o més que la resta de gent. Perquè patir, qui no ha patit? Però tu semblaves de ferro colat, Joan!

(*Es gira cap a ell i torna a posar-se de genolls, mirant-lo. Canvia a un to més lleuger*) I de mi, no n'hi has parlat, brètol? Ni de la Helen, la Rose... No li has parlat de com t'agradava el que fèiem...? (*Va apropant-se, fins que s'estira al costat del Joan*) Em trobaves perfecta, deies: la meva pell, la meva olor, els meus cabells... (*Abaixa lentament el llençol i comença a acaronar-lo sensualment*) Potser estàs tan ensopit perquè ja no penses en mi... (*Li agafa la mà i la porta primer sobre un dels seus pits; després la fa baixar lentament fins al seu sexe*) Ja li has parlat d'aquesta coseta que tinc entre les cames...? (*Mou la mà d'ell amunt i avall, excitant-se –ell sembla participar, lleument, com en somnis, en el joc i en l'excitació– fins que, de sobte, li aparta la mà i s'aixeca del llit d'una revolada*).

(Molt enfadada i parlant d'esquena al llit) Ets un idiota! Tots ho sou! No en sabeu, de gaudir...! (Es gira i comença a caminar per la vora del llit, com parlant per a ella mateixa) Massa felicitat de seguida us fa por, massa plaer de seguida us fa enrere i correu a buscar-vos alguna preocupació, algun maldecap, qualsevol cosa per tal de fugir de l'única felicitat possible, del plaer que amb prou feines heu tastat! (Fa una pausa llarga, respira fondo, es gira molt lentament cap a ell i comença a parlar-li amb veu insinuant) No vols que hi tornem? Confessa't que encara t'agrado... Va, vine... (Apropant-se al llit, i tornant a posar-se de genolls i oberta de cames a sobre d'ell. En un to de veu molt insinuant i provocador) Tinc tot allò que ella no té, i no tinc res del que ella té... (Comença a acaronar-li el pit, a moure la cintura amb una cadència sexual, cada vegada més excitada) Fem-ho una vegada més, va...! Veus com sí que em desitges...? (Cada cop més excitada. Agafa les mans d'ell i fa que l'agafin per la cintura. El Joan ho fa, amb suavitat però decididament) Així, així, Joan! Veus com encara t'agrado? Així, segueix! (S'estira a sobre seu i tot el seu cos es mou amb una cadència cada vegada més intensa).

El llum es va apagant lentament, mentre se senten les exclamacions d'excitació i de plaer, fins que l'escenari queda del tot a les fosques.

ACTE PRIMER - ESCENA QUARTA

A la consulta del psicoanalista. L'escena es compon de diverses parts que corresponen cadascuna a una sessió diferent, separades per períodes de temps variables (setmanes, mesos). Es tracta de presentar els efectes que es produeixen al llarg d'un temps d'anàlisi, en base al contingut de les sessions: allò que es diu i com es diu, i allò que hi succeeix. La manera d'articular les diverses parts/sessions de l'escena és mitjançant un efecte de fosa al final de cadascuna, seguit d'un interval de foscor i silenci, en el qual se sent una combinació de sons de la vida quotidiana: una remor llunyana en la que es distingeixen emissores de ràdio, fragments de converses, sorolls de carrer, etc. A continuació, l'escena s'il·lumina de nou: està en curs una nova sessió.

Comença la primera sessió. S'il·lumina l'escena. J i P estan en silenci: J ajagut al divan i P assegut en una butaca, darrere del capçal del divan. J té una actitud seriosa, reflexiva: està seguint el fil d'un pensament i s'ha aturat a rumiar. P té també una actitud reflexiva, tranquil·la. Passa una estona abans que J parli. Es tracta que es percebi que no és una escena estàtica, malgrat que els protagonistes gairebé no es mouen. L'escena vol recrear l'atmosfera d'una sessió, en què es produeixen silencis en ocasions llargs, en els quals hi ha, però, treball, elaboració subjectiva.

Al cap d'una estona, J es mou –canvia de posició, mou les mans en l'aire– i comença a parlar, amb un to dubitatiu, vacil·lant, com si encara busqués les paraules per dir allò que vol dir.

J El cas és que..., no em vaig enfadar... No n'estic segur, però diria que, més aviat, allò em va fer sentir diferent, em va confirmar que aquell professor s'adonava que jo era molt més intel·ligent que ell i per això intentava humiliar-me (*Fa una pausa*).

De fet, em va passar altres vegades, fins i tot a la universitat, però, no sé per què, l'escena amb aquell professor de matemàtiques m'ha quedat gravada, la recordo ara com si fos ahir... També és veritat que jo era una mica pedant, i que no tenia cap necessitat de posar-lo en evidència davant de la classe, però es va posar a parlar de la conjectura de Fermat dient coses que eren del tot inexactes...! Sí, és clar, jo podria haver

callat i ens hauríem estalviat tot el que va passar. Al capdavant (*Rient*) cap dels meus companys de classe sabia ni tan sols qui era Fermat, i tant se'ls en donava el que penséssim el professor o jo. (*Fa una nova pausa i segueix en un to més seriós*).

Però l'actitud d'aquell home era indigna: jo amb prou feines tenia tretze anys i ell potser més de cinquanta! Tenia l'obligació de respectar-me, de somriure davant la meva insolència! Fins i tot de celebrar el meu talent, per comptes de defensar-se de mi, atacant-me amb la seva falsa superioritat...! (*Fa una nova pausa*).

Què deu pensar de tot això, vostè? (*Fa una pausa més llarga*).

Al començament se'm feia estrany el seu silenci, que tingués tan poques coses a dir sobre el que jo li explicava... (*Fa una pausa breu*) Però he anat veient que, en realitat, això em produeix un efecte positiu: al tenir algú que m'escolta d'una manera diferent a la de tothom, em trobo parlant d'una manera també diferent... No és gens còmode, però me'n adono que és..., com ho diria? Que és una cosa seriosa, que aquí les paraules tenen un pes i un valor diferents. (*Nova pausa*) Potser això té a veure amb que aquests mesos m'hagi trobat millor, menys angoixat. Bé, una mica menys angoixat, i en certs moments...

P Sí, està menys angoixat...

J (*En un to més greu, i incorporant-se fins a seure al divan*) Però, de fet, res no ha canviat. Vinc aquí, parlo –des de fa un temps estirat al divan, amb la qual cosa ni tan sols li veig la cara–, una cosa em du a una altra i em sorprenç, com avui, revivint una escena viscuda als tretze anys... Ja em dirà... (*Segueix parlant, sense dirigir la mirada cap a P, i agafant un to de retret i d'empipament*) En un moment donat, el sentiré que s'aixeca i la sessió s'acabarà, sense que arribi a saber per què ha durat molt o poc...! (*Fa una pausa i torna a un to més reflexiu*).

Bé, el fet és que una estona després acostumo a entendre el perquè: de vegades, només creuar la porta o sortir al carrer. Tal vegada la darrera frase que he dit, la darrera paraula potser, em retorna i és com si m'escoltés a mi mateix, perquè hi veig un sentit que un moment abans no existia, o em descobreixo havent desitjat allò que un instant abans negava... (*S'ajeu al divan, deixant anar el cos, en una actitud de cansament o*

d'abandonament) Sí, tot això està molt bé, però en certs moments em sembla tan inútil com si aquesta experiència tan prometedora la fes un d'aquells condemnats que esperen al corredor de la mort.

P *(Amb un to de sorpresa, exclamant-se)* Un condemnat!

J *(També sorprès per l'exclamació de l'analista)* Sí... un condemnat! *(Fa una pausa, i continua, parlant més lentament)* El meu pare va ser condemnat, al final de la guerra civil. Era molt jove, però s'havia significat com a anarquista: un jove idealista que mai va disparar un tret però que va escriure articles sobre Bakunin: ni Déu, ni pàtria, ni rei! A l'acabar la guerra, una pàtria sense rei el va condemnar en nom de Déu a passar deu anys a la presó...

P Ah...

J No hi va anar perquè, sent molt jove, la sentència va quedar en suspens, a condició que tingués "bona conducta"... *(Torna a incorporar-se i a seure al divan)*.

De petit, em feia molt de respecte: per edat, gairebé podia ser el meu avi, i em semblava seriós, distant, segurament capficat en qüestions importants. Quan era a casa, llegia o passava hores en silenci i absort, i algunes nits pujava sol al terrat i s'hi estava llargues estones. La meua mare semblava entendre'l i tenir-li tenia una mena de respecte o de consideració... *(Fa una pausa i segueix en un to més sec, més dur)*.

Però molt aviat vaig saber que el meu pare era un home erm, estregat, vençut, sense un bri de vida, d'empenta, de força. I que darrere els seus silencis i el seu posat absent només hi havia buidor. Si almenys hagués mostrat rancúnia, o ràbia, o dolor...! I vaig començar molt aviat a revoltar-me, a fer-li retrets, a qüestionar la seva manera silenciosa i distant de fer-me sentir inferior a ell pel sol fet de ser el meu pare.

L'escena s'enfosqueix: només queda il·luminat el divan i, amb una llum intensa però groguenca, una figura que apareix pel costat dret.

Pare *(Exclamant, en un to de veu imperatiu, i just abans d'aparèixer a l'escena)* Joan!
Joan! On ets?

J (*S'aixeca del divan i fa unes passes cap a Pa; amb un caminar una mica contingut i vacil·lant*) Papa, soc aquí... Què vols? Per què crides així?

Pa (*Entra el pare. Ve del carrer i du un abric i una bufanda. Té un aspecte seriós, envellit, tens*) Quina manera és aquesta de contestar? Crido perquè... On és la teva mare?

J (*També tens*) No ho sé, deu haver sortit... Estava estudiant, i quan estic estudiant la mare no em distreu per dir-me si entra o surt.

Pa Cosa que jo sí que he fet, oi? (*J el mira en silenci, amb una posat un xic desafiant*) No contestes? (*Fa una pausa, i continua més tens encara, però donant-li l'esquena*) Et creus més llest que ningú, ja ho sé, i no en saps de la missa la meitat...

J (*Una mica desafiant i irònic*) I tu, la saps tota, la missa...?

Pa (*Girant-se cap a ell, enfadat però contingut*) I aquest to burleta, d'on l'has tret, senyor milhomes? No creus que corres massa a plantar-li cara al teu pare?

J (*Sec, tallant*) No et planto cara: només responc amb el teu to, el de sempre...

Pa El meu to? Amb què em surts ara?

J (*Encès*) Sí, el teu to, el de sempre, el que encomanes a tothom!

Pa (*Aixecant encara més el to*) Joan, fes el favor! Tens dotze anys, qui t'has pensat que ets!

J (*Molt tens, fa el gest de respondre cridant però, de sobte, el llum que il·luminava el pare s'apaga, i ell queda en suspens, amb el gest congelat. Al cap d'un instant, es relaxa i, abatut, torna a seure al divan i s'hi ajeu. L'escena torna a il·luminar-se*) Així era cada vegada. Tot el que obtenia d'ell, quan obtenia alguna cosa, era això: breus enfrontaments, alguns crits... (*Fa una pausa i continua en un to més baix, una mica melancòlic*) La meva mare, en canvi, m'havia donat més vida..., i estava orgullosa i feliç dels progressos del seu fill...! (*Torna a canviar la il·luminació de l'escena i se sent la veu de la mare, abans d'entrar en escena. El crida, amb una veu alegre*).

Mare Joan! On ets, Joan? (*La llum intensa i groguenca la il·lumina a l'entrar*).

J (*S'incorpora ràpidament i fa un pas cap a ella. El to de veu i l'expressió són les d'un nen*) Soc aquí, mama! On eres? (*S'apropen més, però no arriben a tocar-se*).

Ma (*Dolça*) Havia baixat a buscar el pa per fer-te l'esmorzar. Encara no t'has vestit? Va, espavila't, que farem tard...!

J Sí, mama...

Ma Avui, quan vingui a buscar-te a l'escola, anirem a berenar a casa de la tieta. No vam fer festa pel teu aniversari, però ella se'n va recordar i t'ha comprat una cosa...

J (*Impacient*) Sí? Què és, ho saps?

Ma És un secret! (*Riu*) Vull dir que no ho sé, és una sorpresa...

J I el papa també vindrà?

Ma (*De cop, més seriosa*) No, no vindrà.

J Per què no? Estarà treballant?

Ma Sí, Joan, estarà treballant...

J (*Seriós*) El papa no hi és mai..., no ens estima...

Ma (*Exclamant-se*) I ara, Joan! Quines coses de dir un nen de cinc anys! És clar que ens estima! (*Amb un to tendre*) El papa treballa molt, Joan, fill..., no pensis aquestes coses... (*La mare li fa una carícia molt lleu a la cara, es gira lentament i surt de l'escena, al mateix temps que la llum que la il·luminava s'apaga*).

J (*Torna de nou cap al divan i, lentament, s'hi asseu*) Ella em cuidava, volia protegir-me, envoltar-me d'alegria... Fins que es va anar tornant callada, grisa, absent com el pare... Va ser per això que, de seguida que vaig poder, vaig canviar l'ordre dels meus cognoms i tothom em coneix pel seu...

P Ah, és clar! Holzmann...

J Sí... Jo sé que el meu pare ho va viure com una ofensa, com un menyspreu, tot i que, com era d'esperar en ell, no va dir res.

P I com ho sap, doncs?

J Era evident! A més, la meva mare me'n va parlar...

P Ah, sí?

J Sí, és clar! D'entrada, em va demanar que no ho fes, que no li donés aquell disgust al pare, però jo sabia que, en el fons, li semblava bé...

P Ho sabia...?

J Sí, ho sabia, no calia que m'ho digués: als setze anys ja ens havíem distanciat molt, però encara manteníem certa complicitat...

P *(Aixecant-se de la seva cadira i fent una exclamació)* Ah! Complicitat... *(Camina en direcció a la porta i passa pel costat del divan)* Ho deixarem aquí...

J *(S'aixeca, amb un actitud vacil·lant i de desconcert. Segueix P cap a la porta i diu, com parlant per a si mateix)* Sí, jo què sé... complicitat..., vull dir...

P *(Obrint la porta i donant-li ma)* Adeu, Joan. M'ha dit que em pagarà dijous, oi?

J *(Li dona la mà i surt, amb el mateix aire de desconcert, i gairebé sense mirar-lo)* Sí, sí... dijous...

S'apaguen els llums de manera gradual però ràpida, amb un efecte de fosa. L'escena queda en silenci, mentre se sent , com una remor llunyana, aquella combinació de sons de la vida quotidiana.

Uns segons després, els llums tornen a encendre's lentament, mentre se sent J, que parla, de nou ajagut al divan, mentre que P torna a estar assegut a la seva butaca.

J Ja sé que no em dirà res, almenys directament, però necessito saber cap on anem... *(Agafa un to molt seriós)* Torno a estar molt angoixat... De fet, només de llevar-me al matí, l'angoixa ja és allà, esperant-me: sento que ja la tinc posada, en contacte amb el cos, com la roba que duré durant el dia... Només al vespre, quan em retrobo amb la Mònica, tinc uns moments de pau: ens abracem i, per uns instants, sento que puc deixar-me anar, que puc oblidar tot el que em pesa... De fet, ella m'abraça i jo..., no ho sé, jo

m'aferro a ella, però sense força, i sento que és ella qui em sosté... *(Fa una pausa breu i segueix en un to més enèrgic)*.

Però, què podia esperar? De fet, aquests mesos han estat com una treva, lleu, intermitent, només una treva que no podia acabar d'una altra manera... *(Fa una pausa llarga i segueix en un to més serè)*.

Fa gairebé un any que vinc, i sí, he descobert coses, i reconec que l'experiència s'ho val, però... la realitat és tossuda i, ara més que mai, és implacable, duríssima...

P La realitat...

J *(Amb un to esllanguit)* Sí, la realitat, aquesta realitat que cada cop li pesa a molta més gent que se'n fa conscient, però sento que només jo sé fins a quin punt no hi ha marge de maniobra, fins a quin punt no tenim sortida... *(Fa una nova pausa)* Venint aquí he parlat molt i he tingut algunes sorpreses, és veritat: no soc ben bé el que em pensava que era, i he descobert que m'enganyava respecte a coses importants de la meua vida: els pares, la ciència, les dones... *(Fa una pausa)*.

Tant parlar del meu pare i, sap què?, l'altre dia em vaig veure en el reflex d'un aparador i, de sobte, em va semblar veure el meu pare: les faccions caigudes, els ulls esbatanats, l'esguard de somnàmbul...

P Sí, es va veure fent això: veure'l a ell veient-se vostè. Els ulls, l'esguard, la mirada...

J *(Parlant molt absent, com hipnotitzat)* La mirada, sí, la mirada del meu pare. Aquell home que gairebé mai em mirava als ulls, com si tingués por del que jo hi veuria, o del que ell veuria en mi... Ell també va voler humiliar-me en més d'una ocasió; com aquell professor de matemàtiques, o com altres adults que no sabien què fer davant del talent excessiu d'aquell noi d'institut, o d'aquell jove que arribava a la universitat quan encara tenia edat d'anar amb pantalons curts... El meu pare també es va sentir ofès, molest –què sé jo!–, qüestionat per la meua intel·ligència, i en més d'una ocasió em va fer sentir que més que un motiu d'orgull era un problema, una nosa, un imprevist amb el qual no sabia què fer. *(Fa una pausa breu i continua, amb neguit)*.

Ell complia amb les seves obligacions, seguia les seves rutines, i així feia veure que estava viu, feia veure que la seva vida tenia algun sentit... Però la seva vida era la d'algú que viu mirant cap a la mort, pensant en la mort...

P *(Amb un to de veu baix, i com xiuxiuejant)* Un home que només viu pensant en la mort...

J *(J es queda en suspens, del tot immòbil, tocat per les paraules de P. De cop, s'aixeca del divan amb un gest enèrgic i es posa dret, mirant cap a P. Tens, molt crispat, desafiant, crida)* No em vingui amb jocs de mans! Jo no soc com el meu pare! Les coses que em passen no tenen res a veure amb les que li passaven a ell, fossin les que fossin!

(Es queda en suspens, com esperant una resposta de P, que se'l mira, inexpressiu, sense moure's de la butaca. Al cap d'uns instants, segueix amb el mateix to irat) Jo no soc com el meu pare! Jo no visc aclaparat pel meu passat, jo no estic derrotat ni tinc l'ànima eixuta com la tenia ell! Jo estic com estic perquè miro des de més amunt que ningú i veig a venir un tsunami que s'ho endurà tot! I perquè ni tan sols baixar corrent a la plana per avisar tothom serviria de res! Jo estic com estic perquè en tinc motius, perquè soc més conscient que ningú, perquè no m'enganyo!

P *(Mirant-lo des de la seva butaca i parlant lentament)* Diu que no serviria de res, si ho fes..., però el cas és que no ho fa, no fa res...

J Com li he de dir?! No serviria de res! La civilització, tal com la coneixem, ja no té futur! Aquest maleït planeta se'ns espolsarà com el que som: una plaga, un paràsit molest i perillós!

P *(Amb un to d'una certa duresa)* No estic parlant ni de la civilització, ni del planeta: estic parlant de vostè, de que vostè no fa res...

J I que haig de fer?! *(Amb un to més abatut i abaixant el cap i la mirada)* Ja hem passat el punt de no retorn, només queda esperar la cadena d'esdeveniments extrems que acceleraran el procés...

P *(Amb un to més dur)* I vostè serà allà, a primera fila, mirant, gaudint de l'espectacle... *(S'aixeca i va cap a la porta).*

J (*J l'ha escoltat i el mira, tens. Quan P és al seu costat, s'hi encara. P s'atura i l'escolta*)
No em creu, oi? (*Amb un to irònic i dur*) Pensa que són imaginacions meves, que exagero,
que no n'hi ha per a tant... Vostè no sap el que realment està passant...

P (*P l'interromp bruscament, cridant a molt poca distància de la seva cara*) I és clar que
ho sé! Es pensa que soc estúpid? (*Es queda immòbil, mirant-lo fixament. J s'ha quedat
paralitzat, en total suspens. Un instant més i P torna a un posat serè i enfila lentament
cap a la porta. J el segueix. P li obre la porta i, quan J va a sortir, l'atura i li parla en un to
de normalitat*) M'ha de pagar la sessió...

J (*J s'atura, desconcertat, i reacciona amb moviments maldestres, traient uns bitllets de
la butxaca*) Sí, és clar... els diners...

P (*Amb un to neutre*) Fins dimarts, Joan.

*De nou, s'apaguen els llums de manera gradual, amb un efecte de fosa. L'escena queda
en silenci, mentre se sent, com una remor llunyana, aquella combinació de sons de la
vida quotidiana.*

*Uns instants després, els llums tornen a encendre's lentament, mentre se sent a J que
parla, assegut al divan, mentre que P torna a estar assegut a la seva butaca.*

J (*Amb un to seriós, però serè*) Va ser un somni estrany, començant pel fet que gairebé
mai recordo els meus somnis... (*Fa una pausa*) Camino carregant una motxilla molt
pesada, i veig a venir una noia que, de lluny, em sembla la Mònica, però quan és més a
prop m'adono que no és ella. És una noia molt maca, amb els ulls molt clars, i m'angoixo
perquè em mira però no em veu: la seva mirada em traspasa, com si jo no hi fos, com
si no existís... (*J acompanya amb gestos dels braços i les mans allò que explica a
continuació*).

Aleshores, recordo que a la motxilla hi duc un llibre i penso que pot ser-me útil. L'obro i
veig que conté símbols matemàtics però emprats d'una manera estranya, i se m'acut
que potser és un missatge en clau que hauria de poder desxifrar. (*Fa una pausa i, encara
assegut, mira cap a P, que l'escolta amb atenció*)

P Un missatge que cal desxifrar...

J Ho estic intentant quan –això potser el farà riure...– el veig venir a vostè, volant amb un d'aquells enginyis amb ales que va dissenyar Leonardo. Aleshores, veig que em somriu i li sento dir “Ànims, Joan, arribarà a Bratislava!”. *(Fa una pausa, es queda en suspens uns instants i reprèn la narració del somni. Ara ja no mira cap on és P. Mira cap endavant i, a mesura que parla, gesticula i mou el cap d'un cantó a l'altre).*

Tot d'un plegat, estic creuant un pont, potser al Japó, i enmig del cabal del riu veig un d'aquells altars sintoistes, que honoren la divinitat en qualsevol lloc enmig de la natura. Penso que és una escena d'una gran bellesa i m'aturo a contemplar-la, quan apareix un home amb aspecte de reporter de guerra, que s'apropa i em diu: “Vol veure el que he filmat? És com la fi del món”. M'acosta el visor de la càmera i apareixen unes imatges horroroses: una ciutat bombardejada, o potser un camp de batalla... Cossos rebentats, esquarterats, sagnants, crits de dolor, de pànic... És horrorós, però no puc deixar de mirar-ho. En aquell moment, sento que l'home em diu: “És la batalla de l'Ebre”. L'escolto i penso que no pot ser, mentre segueixo sense poder deixar de mirar aquelles escenes espantoses... *(Molt tens, es queda en suspens uns instants, amb les mans alçades, fins que es deixa anar i segueix amb un to d'abatiment).*

P Sí, no podia deixar de mirar...

Em vaig despertar molt angoixat... Em vaig aixecar del llit, procurant no despertar la Mònica, i me'n vaig anar a seure a la terrassa. Era una nit molt calorosa i m'hi vaig estar fins a la matinada, intentant “entendre” aquell maleït malson...

P Sí? i què en va treure?

J Res! O gairebé res... Ja sé que les imatges dels somnis tradueixen pensaments i emocions, però em sentia incapaç de trobar-ne el significat. Potser a vostè li resulti més fàcil que a mi...

P *(Amb un riure molt lleu)* No, i ara! No hi ha cap diccionari on anar a buscar el significat d'un somni: només vostè li podria trobar algun sentit... Què pot associar amb alguna de les escenes del somni? Què li ve al cap, encara que li sembli que no té cap importància?

J Què em ve al cap...? No ho sé... *(Fa una pausa llarga)* He recordat l'escena del pont, i la frase que em va dir aquell home: "És la batalla de l'Ebre" ... *(S'atura de nou)*.

P Sí?

J *(Vacil·lant)* M'ha vingut al cap una escena viscuda uns anys enrere, el dia del funeral del meu pare. Crec que no hi havia tornat a pensar mai més. *(Queda en silenci)*.

P Una escena, diu? I què ha recordat?

J És ben curiós... *(Fa una pausa. Resulta obvi que se sent incòmode)* El seu germà em va dur una carta que el meu pare li havia enviat poc després d'acabar la guerra, des del camp de refugiats d'Argelers, al sud de França, on van anar a parar milers de republicans com ell.

P *(Exclamant-se)* Ah, una carta!

J Sí... El meu oncle sabia que el meu pare i jo estàvem molt distanciat i al donar-me-la em va dir que l'havia guardada tots aquests anys pensant que algun dia l'hauria de llegir. "Potser t'ajudarà a entendre millor el teu pare", em va dir. *(Fa una pausa i continua en un to més distès)* Jo la vaig acceptar, però li vaig contestar amb un punt de displicència: "Això és una mica novel·lesc, no, tiet?". Ell va fer un mig somriure, va arronsar les espatlles i em va dir –gairebé com un psicoanalista, eh!–: "Pren-t'ho com vulguis. Les conclusions només les podràs treure tu". Ens vam fer una abraçada i no en vam parlar més... *(Queda en silenci)*.

P I doncs? Què deia aquella carta?

J *(Camina fins al divan i s'hi asseu, sense mirar en cap moment a P)* No ho sé... A l'arribar a casa la vaig desfer en algun lloc –una capsula, un calaix, no recordo on– i la vaig oblidar...

P Bé, sembla que hi ha un missatge esperant a ser desxifrat...

J *(Després d'uns instants de pausa, parla mirant a P)* Alguna cosa em diu que aquí s'acabarà la sessió...

P *(Aixecant-se, tranquil·lament i avançant cap a la porta)* Sí, té raó, Joan: ho deixarem aquí...

J *(S'aixeca i el segueix cap a la porta. Abans d'arribar-hi, s'aturen un moment perquè J s'adreça a P)* Estaré dues setmanes fora. *(Fa una pausa i quan P el mira continua)* M'he incorporat a comitè d'experts de Nacions Unides sobre el canvi climàtic, i vaig a Londres, a les reunions prèvies a la cimera d'Oslo.

P Ah..., i com ha estat, això?

J Vaig telefonar a dos col·legues del MIT que ja fa temps que formen part del comitè i els vaig dir que m'agradaria col·laborar-hi...

P Ja ho veig... I què li van dir?

J *(Fa un mig somriure, sense alegria)* Que ja era hora... Al cap d'uns dies em van fer arribar el nomenament i la convocatòria per a les reunions de Londres... M'han proposat escriure diversos articles per a publicacions científiques i de divulgació. I donar conferències en diferents universitats... Els ho he agràit, i no me'n penedeixo d'haver fet aquest pas, però, sap què li dic? No ho faig amb entusiasme...

P Però ho fa...

J Sí, però no em satisfà; no ho faig del tot convençut, és com si no fos jo qui ha fet aquest pas, com si no sabés per què ho faig... *(Amb cert èmfasi)* ni on vull arribar...

P *(P el mira seriós i en silenci. Es donen la mà, i J surt, però abans de tancar la porta, P fa un gest alçant la mà i exclama, somrient i amb molt d'èmfasi)* "A Bratislava, Joan! A Bratislava...!"

J s'atura i mira a P, sorprès. P tanca la porta sense esperar cap més resposta o reacció de J. Mentre P camina cap a la seva butaca, la llum es va apagant i l'escena queda a les fosques.

ACTE PRIMER - ESCENA CINQUENA

S'il·lumina l'escena. Té lloc a l'estudi/sala d'estar de la casa del Joan i la Mònica. J esta parlant per Skype amb el Kurt, un col·lega del MIT. Una pantalla gran, al fons de l'escenari, mostra la pantalla de l'ordinador amb la imatge del seu interlocutor.

J Sí, ja sé que la meva primera intervenció al comitè no va ser molt ben rebuda...

Kurt Crec que no la vas encertar amb el to, Joan. Molts podíem estar d'acord amb una bona part del que vas dir, però el to era massa... descoratjador.

J *(Amb èmfasi)* Però, Kurt, si en algun lloc s'ha de poder parlar clar és allà: al comitè que reuneix algunes de les persones més ben informades del món sobre el canvi climàtic. *(Fa una pausa i segueix més lentament)* La manera com vaig parlar formava part del que volia dir i el que volia dir és que la situació es descoratjadora, i qualsevol proposta seriosa ha de partir d'aquesta realitat!

K Sí, sí, d'acord, tots sabem que afrontem un problema molt greu, i per això la prioritat dels darrers anys és dissenyar polítiques per "moderar" els efectes del canvi climàtic. *(Amb èmfasi)* Ningú somia, avui dia, aturar-lo ni revertir del tot els seus efectes, però som responsables del missatge i de les propostes que Nacions Unides fa arribar als governs i a la ciutadania...! No podem ni tan sols insinuar que no hi ha res a fer, o que tots els esforços que s'han fet i es faran no han de servir per a res...!

J Jo no ho vaig dir, això, Kurt; veig que tu tampoc em vas entendre. *(Fa una pausa i segueix en un to més baix)* Tot i que tampoc vaig dir el contrari...

K Vas dir, amb totes les lletres, que no guanyarem aquesta guerra, que ja l'hem perduda: és veritat que ho vas dir? Sí o no?

J Sí, ho vaig dir...

K I vas dir que hauríem d'evitar del tot expressions com "salvar el planeta"...

J *(Amb molt d'èmfasi)* I és clar que ho vaig dir! Som científics, no som *boy scouts*! Quina mentida és aquesta de salvar el planeta! Es tracta, en tot cas, de saber si podem

sobreviure –i potser només una fracció de la humanitat– en les condicions de vida que aviat tindrà el planeta...! Les que nosaltres hem produït, per cert.

K De debò penses això, Joan? No és l'horitzó d'esdeveniments amb el qual ha treballat el comitè des que es va constituir, i tu saps molt bé que no som precisament optimistes: hem estat avisant dels grans riscos que comporta l'escalfament global i fent previsions de vegades catastròfiques...

J Ho sé, Kurt, ho sé...

K I que no hem deixat d'explicar que les pitjors previsions s'anaven complint, fins i tot a un ritme més ràpid del que havíem previst... I que no hem dubtat a l'hora d'exigir canvis en les polítiques dels governs i en els comportaments individuals...!

J (*Abatut*) Tu i jo sabem el poc resultat que ha donat tot això, Kurt... Les grans potències fan declaracions solemnes que després només compleixen en part, o s'adhereixen a tractats als quals després no aporten els diners necessaris... (*Fa una pausa breu*) I pel que fa als comportaments individuals... Una part molt petita del primer món està començant a canviar certs hàbits, però ni els països rics renunciaran a viatjar en avió ni els països pobres deixaran de cremar carbó... No tenim futur, Kurt. No t'adones que clamem enmig del desert? Fins i tot nosaltres, els experts... hem canviat d'hàbits? Creiem de debò que el que puguem fer cadascú de nosaltres aturarà aquesta allau?

K No ho sé, Joan, però aleshores no entenc per què vas demanar col·laborar amb el comitè... Per què no t'asseus a la porta de casa teva a esperar l'apocalipsi?

J (*Fent un mig somriure amarg*) Sembla que hagi parlat amb el meu psicoanalista, tu...

K Què dius?

J Res, coses meves... (*Fa una pausa i segueix*) Vaig demanar-ho perquè crec que hi haig de ser: per mi i per vosaltres...

K Per nosaltres? Què vols dir?

J Vull dir que necessito que m'escoltin les úniques persones que poden entendre i assumir el que jo sé. Ja no suportó saber que estic sol amb aquestes certes: necessito

compartir-les. Si em féssiu veure que m'equivoco o que estic boig, quin pes em trauríeu de sobre...! Però jo sé que tinc raó, i cal que ho sapigueu... encara que us angoixi, encara que redueixi les esperances que teníeu...

K (*Amb èmfasi*) Però, Joan, el que tu vas plantejar no deixava gaires esperances! Com pots pretendre que et seguim amb plantejaments com el que vas fer?

J (*Fa una pausa i el mira, seriós*) Estic segur que, a més d'escoltar-me, vas llegir de dalt a baix l'informe que vaig enviar sobre el risc d'encadenament d'esdeveniments extrems: alliberament de grans quantitats de metà dels gels permanents, alteració dels grans corrents marítics i atmosfèrics...

K (*Tallant-lo, sec*) Sí, el vaig llegir de dalt a baix.

J I què en penses?

K (*Fa una pausa i comença a parlar en un to seriós i absent*) Ja ho saps què en penso, Joan; ens coneixem prou bé. Des d'un punt de vista científic, l'informe és impecable, excel·lent. Poses de manifest interaccions d'una gran complexitat que ningú havia pogut preveure... (*Fa una pausa*) I que són diabòlicament versemblants... (*Fa una pausa més llarga*) Però em fa por que la teva lucidesa tingui un efecte negatiu, que acabi sent contraproductiu... No tenim cap eina millor que el comitè, Joan. Arreu del món hi ha científics, polítics i activistes conscienciats i molt actius, però són una petita minoria... Només nosaltres tenim alguna possibilitat de fer-nos escoltar, i temo que si el teu missatge cala en la ment de molts dels membres del comitè, l'efecte sigui del tot desmobilitzador...

J Doncs jo crec que, ens agradi o no, hem de saber quin és el terreny en què ens movem... Vaig dir que no guanyarem aquesta guerra, és veritat; fins i tot que ja l'hem perduda, però això no vol dir que no hi hagi res a fer. Deu ser molt còmode i molt fàcil gestionar una victòria, però els generals d'un exercit que està perdent la guerra no poden quedar-se esperant la desfeta: caldrà gestionar la derrota, ocupar-se dels ferits i els malalts, protegir els més dèbils, administrar allò que s'hagi pogut salvar, ensenyar a viure d'una altra manera... Això és el que probablement ens tocarà fer, i com abans ens preparem per fer-ho, millor...

K (*Movent el cap nerviosament*) Joan, Joan, Joan, què estàs dient...! Al final serà veritat que esperes l'apocalipsi...! Els malsons de la tradició cristiana! El teu informe planteja escenaris possibles que cal estudiar i tenir en compte molt seriosament, però no pots estar segur –ningú pot estar-ho!– que sigui això el que passarà...!

J Si només fos el canvi climàtic... Fa uns anys els problemes mediambientals més greus eren la contaminació, els residus químics que passen a la cadena alimentària, la desforestació, la pluja àcida, l'extinció d'espècies, els microplàstics... Ara tots aquests problemes semblen haver passat a un segon pla, però encara hi són, i agreujats. No són els set genets de l'apocalipsi, però s'hi assemblen força...

K No sé si parles seriosament... Que jo sàpiga, sempre has sigut ateu...

J I ho soc, però si alguna cosa tenen les religions són metàfores poderoses, i a vegades d'una gran bellesa... Tu que ets de cultura jueva, deus tenir presents aquells versicles: “Hi ha un temps per viure, hi ha un temps per morir, de res serveixen els nostres afanys”...

K Sí, de l'Eclesiastès... Ho vaig llegir fa molts anys, a l'escola.

J (*Amb èmfasi*) Kurt, jo no somio amb la fi del món –(*s'atura uns instants i com parlant per a si mateix*) bé, crec que no hi somio...–, però hem d'estar disposats a pensar que poden arribar a passar coses impensables... Que res garanteix que el món i la civilització seguiran sent com els hem conegut, i que pot ser que estiguem a les portes d'esdeveniments d'una gravetat extrema, i que les nostres inèrcies i les nostres pors ens impedeixen veure'ls venir...!

K (*En un to pesarós*) Joan, seguirem aquesta conversa en un altre moment. He de marxar cap a l'aeroport... Pensaré en el que hem parlat... He de contestar correus de membres del comitè, i uns quants són sobre la teva intervenció a la reunió de dimarts. (*Fa una pausa i segueix en un to afectuós*) T'estimo, bon amic... Sempre he pensat que ets gairebé tan intel·ligent com bona persona... (*Canviant a un to burleta*) Però en qualsevol moment puc canviar d'opinió, eh!

J (*També en to afectuós*) Jo també t'estimo, Kurt... Parlem aviat.

K Fins aviat, Joan: *Auf Wiedersehen!*

J *Auf Wiedersehen, Kurt!*

J clica amb el ratolí per tancar la connexió i apaga el monitor de l'ordinador. Després d'uns instants en suspens, s'apropa a la taula de treball i comença a consultar un document, passant pàgines lentament. La llum al seu voltant va disminuint, fins que l'escena queda a les fosques, tret de l'espai de la taula on ell treballa.

Al cap d'uns instants, un canó de llum il·lumina un racó de l'escenari i es fa visible la figura d'un nen que s'adreça a ell:

Nen (*Reclamant la seva atenció*) Papa... Papa...!

J (*J el mira, sorprès*) Què dius? Qui ets? Jo no soc el teu pare... No en tinc cap de fill, jo...

N Sí que ets el meu pare; no sé com ni per què, però sé que ets el meu pare.

J (*S'aixeca de la cadira i va cap a ell, aturant-se a una certa distància. Parla perplex i amb una certa incomoditat*) Però això és impossible, que no ho veus?

N Impossible...? No... Pel que dius de vegades, l'univers és més complex del que ens pensem: potser hi ha mons paral·lels a aquest, i en un d'ells tens un fill i jo et tinc a tu de pare...

J (*Tens*) Què saps tu d'aquestes coses! Tot això són especulacions, teories de físics que intentem donar sentit a dades desconcertants...

N També podria ser que fossis el meu pare en un altre sentit...

J (*Sorprès*) En un altre sentit? Què vols dir?

N Fa temps vas dir que no volies tenir fills perquè no volies dur ningú a aquest món sense futur i...

J I...?

N I que senties que tot allò que els passava als nens d'aquest món et concernia i t'afectava...

J Sí, és veritat... (*parlant més a poc a poc, i com si s'ho digués a ell mateix, mentre camina lentament i es queda d'esquena al nen*) I que aquesta paternitat imaginària, immensa, m'aclaparava...

N Què feies a aquestes hores? És molt tard...

J (*Girant-se i responent amb un to abatut*) Sí, és veritat, és molt tard, massa tard...

N Sembles trist... (*Fa una pausa i segueix*) No m'has dit què feies...

J (*Mirant-lo i parlant sense cap entusiasme*) Escric un article, i preparo una conferència que haig de donar la setmana vinent... (*Fa una pausa, abaixa el cap i segueix amb el mateix to*) I sí, suposo que estic trist, que fa temps que ho estic. De fet, ja no recordo com és estar d'una altra manera...

N Em sap greu... És per tot això que dius que passarà, oi? (*Fa una pausa i hi insisteix*) És per això que estàs trist?

J Sí, és clar... Perquè em sembla injust que nens com tu no tinguin un futur com el que han tingut altres generacions...

N I tu voldries que el tinguéssim, oi?

J (*Mirant-lo i en un to més proper*) Aquest món pot ser un lloc molt bo per viure-hi, saps? Fins i tot allà on fa massa fred, o massa calor, o allà on el terra tremola sovint, o hi plou massa o massa poc... A tot arreu, des de fa mil·lennis, la gent ha trobat maneres d'estimar aquell lloc i d'estar-s'hi...

N I si els agrada el seu món i han pogut fer tot això, no podran solucionar aquest problema que dius que hi ha?

J (*Posant-se tens*) No, no podran, perquè no és un problema, és..., és..., és una catàstrofe, una cosa inimaginable...! (*Fa una pausa i segueix, abatut*) I perquè els éssers humans han gaudit d'aquesta terra però no saben tenir-ne cura...

N (*Ingenu, però amb un to una mica implorant*) Però potser n'aprendran...! Segur que hi ha molta gent sàvia... Tu ets un home molt savi...

J (*Gairebé cridant*) No n'aprendran! Els homes no aprenen, no poden! Tenen al davant la veritat i no la veuen! (*Fa una pausa i segueix en un to més baix*) Ja estem en el compte enrere...

N (*Amb un to més implorant*) Però potser canviaran! Si veuen que ho han de fer, canviaran...

J (*El mira de fit a fit uns instants i li parla en un to més seré*) Saps què diu la gent de pagès, acostumada a tractar amb animals? Diuen que cada bèstia té el seu fer. I és veritat: gats, guineus, escarabats, pardals, àligues, cavalls... Cada bèstia té el seu fer, i el segueix tranquil·lament, sense posar en perill el món sencer... L'home és una bèstia estranya: no té un camí marcat i acaba malmetent tots els camins... (*Fa una pausa i abaixa un moment el cap. Torna a mirar-lo i continua, amb el mateix to*) I els homes que vindran no seran millors, saps?

N (*Abaixant el cap i molt entristit*) Vols dir que jo, si arribo a aquest món, també seré així? I que potser per això no em mereixo viure?

J (*Canviant el to, desconcertat*) No, no vull dir-ho, això...! És clar que et mereixes viure... (*Gira i fa unes passes, erràtic*)

N (*Amb el mateix to entristit*) Papa...

J s'atura i es gira cap al nen. Inicia el gest de respondre però no arriba a fer-ho.

N (*Rient una mica*) T'has girat al cridar-te: veus com sí que ets el meu pare...!

J (*Fa un lleu somriure*) I per què no...? Enmig d'aquesta nit turmentada, corcat per la tristor, sense saber si somio, si deliro... sentir-te riure em retorna... Però si fossis el meu fill, no sabria quins contes explicar-te a la nit...

N Què vols dir? Per què no ho sabries?

J Perquè voldria explicar-te contes que acabessin sempre bé... Contes en què potser hi hauria llops i ogres i bruixes, però que al final acabarien bé, com tots els contes per a nens... (*Enfosquint-se, però amb contenció*) I si t'expliqués només aquests contes sentiria que t'enganyava, que no et preparava pel món en què hauries de viure després...

N Però jo voldria que m'expliquessis aquests contes, que deuen fer molta por, i quan fos més gran i les pogués entendre, em podries explicar aquestes altres coses que dius.

J es queda en silenci i abaixa el cap, pensarós.

N (*Entristit*) En què penses, papa? En això que penses sempre...? Que no hi ha futur...?

J El futur és... un somni dels humans, una invenció... Pot ser molt útil: pensar que sempre hi haurà un demà en què les coses seran millors, més fàcils... Però és un somni... Saps quin és el veritable futur? D'aquí a dos mil milions d'anys el Sol es col·lapsarà, i l'òrbita de la Terra decaurà fins a col·lidir-hi. On serà aleshores el nostre futur? On seran tots els futurs que hem imaginat, temut o desitjat? On seran tots els nostres neguits i les nostres joies?

N (*Molt seriós*) Aquest conte fa molta por, papa, encara que no hi surtin bruixes, ni ogres, ni llops...

J (*Seriós*) És que no és un conte, són previsions científiques...

N (*Tallant-lo i aixecant la veu*) Sí que ho és...! És un conte de por, un conte horrorós! No en tens prou de pensar en totes aquestes coses terribles que dius que passaran aviat?

J (*Contrariat i tens*) És que passaran, tant si ho dic com si no! Tant s'hi val si hi penso o no! No me'n facis responsable...!

N (*Abatut*) Si no tindrem futur, si no pots pensar en cap altra cosa..., no sé si vull que siguis el meu pare... No sé si vull ser un nen en aquest món teu...

J (*Astorat, sense trobar les paraules, es gira i torna a fer unes passes, erràtic*) Jo..., jo voldria..., qui sap..., potser encara hi som a temps..., no ho sé... (*Girant-se cap al nen*) potser en tenim, de futur... (*Es gira del tot, però la llum s'ha apagat i la imatge del nen ha desaparegut. Queda totalment en suspens; immòbil. Fa algunes passes més, en silenci, fins que torna a aturar-se, a prop d'on era la imatge del nen. Parla lentament, abatut però molt serè*) Que estrany, tot... No sé si estic desperto o somio..., però aquesta soledat glaçada, sense pietat..., (*Acompanyant les paraules amb un moviment del cap*) és pitjor que un malson... (*Fa una pausa, de nou immòbil i amb la mirada fixa en algun punt, com reflexionant. Finalment, parla, amb un to serè*) "Hi ha un temps per viure, hi

ha un temps per morir, de res serveixen els nostres afanys..." (*Camina cap a la taula de treball. S'hi asseu i, després d'una pausa breu, se submergeix en la feina*).

Al cap d'uns instants l'escena es queda a les fosques. Fi del primer acte.

ACTE SEGON - ESCENA PRIMERA

A la consulta del psicoanalista. Hi ha P i una periodista que l'està entrevistant, asseguts cara a cara en dues butaques. Ella és una dona negra, jove –poc més de trenta anys. És una conversa distesa, fins i tot cordial, malgrat la seriositat dels temes que presumiblement han tractat.

Periodista No l'entretindré gaire estona més. Ha estat molt amable per dedicar-me aquesta estona...

P No cal que m'ho agraeixi: és un plaer rebre-la i contestar les seves preguntes.

Pe Encara haig de demanar-li una altra cosa. El fotògraf del diari no ha pogut venir i em calen una o dues fotos per il·lustrar l'entrevista. Si no li importa, les hi faré jo mateixa...

Al llarg de la conversa, Pe li proposa a P col·locar-se en diversos llocs de la consulta i li fa unes quantes fotos. Aquests moviments per l'escenari escandeixen el curs de la conversa.

P No m'importa gens, però, la veritat, no hi veig la necessitat... M'agrada pensar que als lectors del seu diari els pugui interessar allò que hem estat parlant, però dubto molt que els pugui interessar el meu aspecte... Trobo que la nostra societat és massa visual, que estem massa fascinats per les imatges i que la paraula perd protagonisme...

Pe Però això és molt difícil de canviar, no creu?

P *(Emfàtic)* I tant! No em proposo pas canviar-ho, l'hi asseguro...! Constato que això forma part de com són les coses ara... Però això no vol dir que em semblin bé ni que m'hi trobi còmode... De tota manera, em prestaré amablement a la sessió de fotos: ja veu que soc ben dòcil...

Pe No ho sé... Vol dir que tant? He entrevistat persones molt diverses i li he dir que a aquestes alçades no m'impresiona gairebé res, però anar a parlar amb un psicoanalista és diferent... Li semblarà un tòpic, però és inevitable pensar que t'analitzarà, que sabrà coses de tu...

P I li ha semblat que jo ho feia, tot això?

Pe Vostè m'ha semblat molt amable..., però segur que ja sap coses de mi que no m'explicarà, per molt que digui que és ben dòcil... Em sembla que els psicoanalistes no ho són mai de dòcils...!

P Bé, no ho sé, no els conec a tots, però per què hauríem de ser-ho? Segons com, ningú hauria de ser-ho...! Una cosa és ser civilitzat, respectar les convencions que fan possible la vida en comú, però l'obediència, la passivitat social, no em semblen pas gens recomanables!

Pe Ho veu! Així és com estava segura de sentir-lo parlar... El que no entenc és per què no tenen més presència en el debat públic: tenim una crisi social, política, de valors, ecològica... I no hi ha gaires discursos que aportin veritables solucions...

P No s'equivoqui: la psicoanàlisi no és un partit polític, ni un moviment social, ni res que s'hi assembli: no tenim una ideologia, ni un ideal de vida, ni un model social per oferir. La psicoanàlisi s'adreça a subjectes, un per un...

Pe (*Amb èmfasi*) Però Freud va escriure molt sobre qüestions socials! La professora de filosofia que vaig tenir a segon de batxillerat ens va fer llegir "El malestar en la cultura," i em va semblar extraordinari!

P I sí, és clar que sí. L'obra de Freud va canviar la mentalitat de tota una època, i està present en el llenguatge comú. Quan algú fa un lapsus revelador, tothom diu que "l'ha traït l'inconscient!"

Pe Sí, com aquell polític que va dir "Hemos trabajado mucho para saquear adelante este país..." (*Riuen*).

P O el d'aquella periodista que parlava de "la plurifel·lació de locals nocturns"... (*Riuen de nou*) Són moments en què algú es troba dient una cosa que, en certa manera, sabia però no volia dir. Però són molt més interessants aquells lapsus en què algú diu alguna cosa que no sabia de si mateix...

Pe I per què li semblen tan interessants?

P Doncs perquè són veritables portes d'entrada a l'inconscient. Davant d'un lapsus es poden fer dues coses: pensar que no ha estat més que un error i oblidar-lo, o acceptar

que no sabem tot el que passa al nostre cap, que som subjectes dividits i que el lapsus és un missatge que ens interroga i ens posa a treballar...

Pe Però això li passa a molta gent? Vostè s'hi troba sovint?

P (*També emfàtic*) I és clar que sí! Les persones no volem saber-ne de certes coses. La nostra vida conscient s'organitza a partir del rebuig d'allò que no acceptem en nosaltres mateixos, i ho ignorem tant com podem. Què creu que hi ha en joc en el racisme, per exemple?

Pe Què hi ha en joc? Li puc dir el que jo he viscut, perquè els meus pares son de Burkina Faso i jo he nascut aquí, però ho he patit igual que ells: rebuig i en ocasions odi, un odi incompreensible...

P Sí, és així... Rebutgem i odiam en l'altre alguna cosa que sempre té a veure amb el seu gaudi –allò que menja, com parla, els seus costums, la seva sexualitat...–, però que en realitat ens remet a alguna cosa que no acceptem com a pròpia, que no s'adiu amb els ideals amb els quals ens presentem davant dels altres...

Pe Veu com ja estem anant a les qüestions socials, al malestar en la cultura?

P I sí, és clar, no m'ha de convèncer d'això, però la psicoanàlisi pot ajudar algú a “curar-se” del seu odi a l'altre acceptant allò que es estranger en un mateix, però no pot erradicar el racisme d'una societat...

Pe Tant de bo pogués... El racisme, la violència contra les dones...

P Una modalitat de racisme, sens dubte.

Pe (*Sorpresa*) I ara, què vol dir?

P És molt clar... Els homes que odien i agredeixen una dona funcionen com els racistes violents: odien alguna cosa del gaudi femení, d'allò que és específic de la manera d'estar al món d'una dona, i que senten que se'ls escapa, que no poden controlar... I que, com en el racisme, evoca alguna cosa ignorada en un mateix...

Pe No estic segura d'entendre-ho del tot, però em sembla una idea interessant...

En aquell moment sona el timbre de la porta

P *(Mira el rellotge i segueix, amb un punt de presa)* Veig que ja són les quatre tocadés, i arriba una persona que ve a sessió...

Pe *(Aixecant-se i recollint les seves coses, amb certa precipitació)* Em sap greu, l'he entretingut massa estona...! Marxo de seguida...!

P *(També aixecant-se)* Ha estat una conversa molt agradable. *(Mentre caminen tots dos cap a la porta)* M'enviarà el text de l'entrevista quan l'hagi redactat?

Pe Sí, és clar, tal com havíem quedat. Potser en algun moment podríem reprendre aquesta conversa? M'han quedat moltes preguntes en l'aire...

P I tant: en un altre moment...

Arriben fins a la porta, es donen la mà i P obre.

Pe Adeu, ha estat un plaer...!

P Gràcies..., adeu...

Surt Pe i entra J.

P *(Convidant-lo amb un gest a entrar)* Endavant, Joan...

J *(J entra, avança amb la mirada perduda, i contesta de manera gairebé inaudible)* Sí...

P va cap a la seva butaca i s'hi asseu. J avança fins l'alçada del divan però es queda allà dempeus, sense estirar-se. Quan P el mira, J parla, mirant-lo, però amb un aire una mica absent.

J Avui..., prefereixo no estirar-me al divan... M'asseuré aquí *(assenyala la butaca on abans havia estat asseguda Pe)*.

P *(P ha captat que passa alguna cosa inusual, adopta una actitud d'escolta molt atenta i li respon amb certa calidesa)* Sí, és clar, segueix aquí...

J s'hi asseu i es queda en silenci. És obvi que està bloquejat i no pot parlar. Se'l veu trasbalsat, tens.

P *(Parla, captant la dificultat del moment, amb èmfasi, però en un to afable)* Sí, què hi ha, Joan? Què passa?

J es mou nerviós a la cadira. Vol parlar i no pot. Mira a P i, quan sembla que podrà parlar, esclata en un plor intens i esfereïdor, tapant-se la cara amb les mans.

P està impactat i sorprès, però manté una actitud calmada. Espera uns instants i torna a parlar, amb èmfasi i força empàtic.

P Assereni's, Joan, assereni's...! Què passa? Me'n pot parlar...? *(Es queda en silenci, sabent que P necessita temps per poder parlar).*

Gradualment, J va aturant el plor fins que, al cap d'una estona, treu un mocador, s'asseca les llàgrimes, es queda una estona mirant a terra i, finalment, mira a P i li parla, amb una veu àtona, trencada.

J La Mònica està malalta... *(Abaixa el cap i tornen a caure-li llàgrimes, però ara sense plor. P l'escolta molt atentament).*

P Malalta...? Què té...?

J *(Mira de nou a P i parla amb un to de veu que ja s'assembla més al seu)* Una malaltia molt greu... Una neoplàsia, maligne... Fa dies que tenia uns dolors persistents, que no es calmaven amb analgèsics. Diumenge a la tarda vam anar a urgències...

P Però, i el pronòstic...? Avui dia molts càncers es tracten i es curen...

J *(Se'l mira uns instants en silenci i diu, abaixant el cap)* No té tractament... És un tumor molt agressiu i ja ha fet metàstasi: al pulmó, al fetge... *(Torna a abaixar el cap, al no poder contenir el plor que li torna a brotar, però amb menys intensitat. El plor es va convertint en un gemec que, al final, s'atura. J fa per sobreposar-se, aixeca el cap, es posa més dret i, després de passar-se el mocador per la cara amb un gest ràpid, reprèn el diàleg amb P, que segueix molt pendent d'ell)* No té cura... La Mònica viurà uns pocs mesos més: cinc, sis mesos; un any, potser...

P *(Mostrant molt d'interès)* Diu que van anar diumenge a urgències: avui és divendres i ja saben tot això?

J *(Fa una pausa abans de parlar)* Ho sé jo... La Mònica en sap una part... A la primera prova que li van fer, una simple radiografia, ja es veia el tumor, i el metge, sabent que la Mònica també ho és, es va limitar a ensenyar-li la placa i dir: “Hem trobat això...”. La Mònica la va mirar, es van mirar tots dos... i vaig saber que era molt greu... *(Mira a P i fa una pausa. Després, parla absent, sense mirar-lo)* Quan el metge va sortir, la Mònica i jo ens vam abraçar, sobtats, estranys, com si més que por tinguéssim fred, com si encara no entenguéssim què passava... I és veritat, encara no ho enteníem, o no ho volíem entendre... *(Es queda en silenci)*.

P *(Amb èmfasi, per convidar-lo a seguir, però amb molt de tacte)* Què més, Joan? Expliqui'm, vol...?

J *(Reprèn, lentament)* Dilluns al matí la vaig acompanyar a fer un TAC, i em va demanar que anés jo a buscar els resultats. S'adonava que el fet de ser metge no l'ajudava, li feia més difícil prendre una mínima distància amb el que li estava passant. *(Fa una pausa i abaixa el cap. Torna a mirar a P i segueix)* La Mònica és una dona molt valenta, l'hi asseguro, però creu que per encarar tot això –les proves, els tractaments, els efectes secundaris...– ha de poder prendre certa distància i no pretendre saber-ho tot. De què serveix que et diguin que, en un cas com el teu, es curen el vint, el quaranta o el setanta per cent dels malalts? És una bona notícia? És molt dolenta? Les estadístiques són molt útils per als metges, però no per als malalts, i ella m'ha insistit en això: no vol saber-ho tot. Vol confiar, fer els tractaments, esperar...

P Aleshores, va anar a buscar els resultats de la prova?

J *(El mira, seriós)* Sí: malaltia disseminada, en fase tres, amb afectació de ganglis i diversos òrgans vitals. Inoperable i sense possibilitat de curació. *(Fa una pausa i abaixa el cap)* Desesperat, envaït per l'angoixa, vaig buscar per internet i vaig llegir fins a la matinada: trenta o quaranta articles recents sobre els possibles tractaments. Res a fer: en el millor dels casos, allargar uns mesos la vida del malalt... I sí, alguns tractaments nous, molt prometedors, però encara en fase d'estudi...

P *(Seriós)* Vostè sí que va voler saber...

J (*Se'l mira, també molt seriós*) Sí, és veritat: vaig voler saber i, un cop més, la veritat m'ha fet molt de mal...

P Diu que hi ha tractaments nous, en estudi...?

J Sí, tractaments en base a la genètica de cada tumor, o que ajuden el sistema immunitari a detectar les cèl·lules canceroses. En alguns tumors ja hi ha resultats excel·lents, però en el cas de la Mònica encara no hi ha cap tractament efectiu. (*Fa una pausa i segueix, amb la mirada perduda*) Probablement, d'aquí a tres, quatre, cinc anys... un fàrmac nou permetrà curar del tot persones que es trobin en la situació en què ara està la Mònica... Se n'adona...? Aquest petit marge de temps és la diferència entre la condemna a mort i la curació... (*Mira a P, abaixa el cap i, movent-lo com en un senyal de negació, segueix parlant*) Em resulta insuportable, no me'n sé avenir de cap manera, (*Posant-se tens i aixecant el to de veu*) no puc acceptar-ho...! (*Es queda mirant a P, es trenca i torna a arrencar el plor, mentre abaixa de nou el cap i es tapa la cara amb les mans*).

P (*Amb un to serè i proper*) Per a tot això li caldrà temps, Joan...

J (*Les paraules de P el retornen, gairebé de cop. Atura el plor, es posa més dret i mira a P*) Sí, el temps que tant m'obsessionava, el temps que no deixava de pensar que ja no teníem, tots... I ara, l'únic temps que sembla tenir sentit és aquest: el de la Mònica, el nostre...

P I ella, com està...?

J (*Després d'una pausa*) Serena... Preocupada, és clar, però molt serena. (*Fa una pausa breu*) No sé si podré, sap?

P Què vol dir?

J Que no sé si podré acompanyar-la, fer-li costat... de la bona manera... Tot el que vindrà a partir d'ara serà dolent, tot el que li tocarà passar serà dolorós, trist... i no sé si ho suportaré, no sé si tinc la fusta que cal tenir per fer-ho...

P Vostè l'estima, tots dos s'estimen...

J Sí, és veritat, jo l'estimo i vull estar amb ella passi el que passi, però... vostè no se'n pot fer a l'idea (*S'aixeca i fa unes passes per la sala, com si no sabes on anar, ni què fer amb el seu cos*) No és només que pateixi per ella, i pel dolor que tinc per perdre-la... És com un malson del qual no em puc despertar... O com un naufragi a alta mar... I en aquests casos no acostuma salvar-se ningú... (*Mirant de nou a P*) No vull morir, no em mal interpreti... Però no em vull enganyar: la meua vida no serà el mateix. Jo vivia angoixat –vostè ho sap millor que ningú...–, però la Mònica encara em feia sentir viu, em rescatava dels meus inferns... Ara... allò que tenia ja ho he perdut, i el que vingui serà una altra cosa, una altra vida...

P (*S'aixeca només de sentir la darrera frase de J i, dret, s'hi adreça, mirant-lo*) Sí, Joan, serà una altra vida... (*Comença a caminar cap a la porta, amb actitud de donar per acabada la sessió*).

J (*El segueix i, de camí cap a la porta, s'atura i s'adreça a P, però sense mirar-lo, com si parlés amb si mateix*) És estrany... No havia pogut plorar fins ara..., i ha sigut arribar aquí i...

P (*Segueix fins a la porta, l'obre i, al sortir J, li dona la ma, mantenint el gest uns instants. Mira a J als ulls i li parla, amb proximitat i calidesa*) Ànims, Joan...! L'espero dijous...

J (*Sosté l'encaixada de mans i la mirada de P, i sembla agrair-les*) Sí... Fins dijous...

J surt, i P tanca la porta i es queda un moment, capcot, sostenint el mànec de la porta. Camina cap al centre de la sala i, a la meitat, s'atura i es queda seriós i pensatiu. La llum es va apagant gradualment fins que l'escena es queda a les fosques.

ACTE SEGON - ESCENA SEGONA

L'escena té lloc en l'estudi/sala d'estar de la casa del Joan i la Mònica.

S'il·lumina l'escena i la Mònica, asseguda al sofà de dues places, està parlant per telèfon –potser per Skype– amb una amiga. Té un aspecte desmillorat i es cobreix el cap amb un petit turbant perquè li ha caigut el cabell a conseqüència de la quimioteràpia.

M *(Amb certa vehemència)* No hi pensis més en això, Judith: sé perfectament que si no has vingut abans és perquè no has pogut. Ja em diràs...: vivint a Melbourne, treballant, i amb uns bessons de menys de dos anys, com havies de deixar-ho tot per venir a Barcelona a veure'm?

M Sí, és clar que m'hauria fet il·lusió que vinguessis, però també m'hauria semblat una barbaritat i m'hauria dolgut que fessis aquest esforç, de debò... Estic molt contenta que vingueu a passar uns dies a Barcelona i ens puguem trobar...! Ja deus tenir ganes de veure els teus pares, els teus germans...

M *(En un to més baix)* Jo, vaig fent... Aviat farà sis mesos del diagnòstic i, la veritat, em sembla que estic en el moment més baix... Al començament, van provar a donar-me un tractament molt nou, que havia tingut bons resultats en tumors semblants al meu, però em va afectar el pàncrees i vaig acabar ingressada a l'hospital dues setmanes...

M Sí, va ser un bon ensurt..., i la decepció de saber que no podria evitar la químió, que és el que estic prenent des de fa tres mesos...

M Doncs segur que podria ser pitjor, però Déu n'hi do... No t'espantis quan em vegis! Estic feta un cromó, de debò!

M *(Amb èmfasi)* Sí, és clar, m'ha caigut el cabell...! I faig ulleres com si hagués estat de farra la nit abans! I em canso molt, sobretot els dies de després de la química... No vull ni mirar-me al mirall... Sembla que m'hagin posat deu anys a sobre...

M El Joan...? És un sol...! *(Riu)* No fa més que dir-me que estic guapíssima... No m'ho crec, però m'agrada que m'ho digui... Si no fos per ell, tot això seria molt pitjor... Viatja sovint per temes de feina, però sempre s'organitza per passar el màxim de temps amb mi. Ara deu estar a punt d'arribar de Praga: a l'acabar la reunió m'ha enviat un missatge dient que agafava un vol a mitja tarda i seria a casa a l'hora de sopar...

M Sí, la meva germana m'acompanya a les proves que m'han de fer sovint, però ell ve amb mi quan haig d'anar a un tractament o a una visita amb l'oncòleg, i jo l'hi agraeixo, la veritat; són moments en què em sento molt vulnerable... I això que sovint em trobo amb companys de carrera i tothom em tracta molt bé, però... és molt dur... Ets allà i, al capdavall, allò que està en joc és la teva vida, el teu cos... *(Amb èmfasi)* Això és la primera vegada que ho explico, eh? I t'ho explico perquè tu i jo mai hem tingut secrets...

S'obre una porta, a la dreta de l'escenari, i entra el Joan, que ve del carrer, arrossegant una maleta amb rodes i carregant un portafolis que deixa a sobre d'una taula. Veu que la Mònica està parlant per telèfon i, sense dir res, fa el gest d'enviar-li un petó amb la mà.

M Mira, ara arriba el Joan!

M *(Adreçant-se al Joan)* Parlo amb la Judith, que t'envia una abraçada...

J Igualment! I records al Jofre...!

M *(Adreçant-se al Joan)* Diu la Judith que ja t'ha sentit, i que ens veurem aviat...

M D'acord, parlem en un altre moment. Petons per a tots: per a tu, per al Jofre, per als teus nens... Tinc moltes ganes de veure'ls!

M Adeu, parlem aviat...!

Penja, deixa el mòbil i s'aixeca per anar a abraçar el Joan, que també avança cap a ella, estenent els braços. S'abracen amb suavitat i tendresa. En el moment de trobar-se, ella recolza el cap en el pit del Joan i l'abaixa molt, com buscant aixopluc en el seu cos.

M (Fluixet) Hola, amor meu...

J (També fluixet, però animós) Hola guapíssima...! Com estàs?

M (Mantenint l'abraçada i aferrant-se encara més a ell, contesta amb un to de veu tendre) Ara mateix, molt bé...! Ens podem quedar així una estona?

Riuen tots dos, desfan l'abraçada a poc a poc i es miren.

M (Somrient, però fent com que es posa seriosa) Va, ja n'hi ha prou de fer comèdia...!

J (Ell, també somrient) M'agrades quan fas comèdia... (Fent veure que reflexiona) De fet, m'agrades sempre, però quan fas comèdia ets irresistible!

Riuen tots dos, tornen a abraçar-se i es besen als llavis, entretenint-s'hi una estona. Després, es miren, tornen a desfer l'abraçada, caminen cap al sofà i s'hi asseuen.

M La Judith arriba dimecres, amb el Jofre i els nens. S'hi estaran quinze dies i deia de veure'ns el cap de setmana vinent.

J D'acord, per mi, perfecte. També tinc ganes de veure'ls.

M L'única pega és que dijous tinc químio i el cap de setmana estaré planxada... Però són els dies que a ells els anava bé de quedar...

J Ostres, és veritat... Podem dir-los que vinguin a dinar dissabte o diumenge, i potser sense els nens, no sigui que t'atabalin massa...

M No, de cap manera! Que vinguin amb els nens...! Tinc moltes ganes de veure'ls: la Judith me n'ha anat enviant fotos i algun vídeo, i estan preciosos! No pateixis, no m'atabalaran...

J D'acord, com tu vulguis... (*Fa una pausa i la mira, pensatiu*) Trobes a faltar els nens, els teus pacients?

M No ben bé... (*També pensativa*) No ho havia pensat, però... Va ser tot tan sobtat... De treballar vuit hores –nens, pares, visites mati i tarda– a, d'un dia per l'altre, deixar d'anar a la feina, estar de baixa... És un tall tan brusc...

J (*Seriós, una mica absent*) Sí, d'un dia per l'altre...

M I, de sobte, canviar de vida: ara tot és aquest tràfec de proves, tractaments... (*Canviant de to, més animosa*) Bé, vull dir que no enyoro els meus pacients –o potser sí...–, però que vull veure els nens de la Judith i el Jofre, t'ho juro!

J (*Rient*) No cal que ho juris! Ja sé com te'ls estimes...

M (*Més seriosa i propera*) Com ha anat a Praga, Joan? Quan vam parlar ahir a la nit era tard, estàvem cansats i no et vaig preguntar res...

J (*Esbufegant*) Buff... Vols la versió oficial o la veritat?

M La versió oficial l'he llegida aquest matí al diari: els treballs previs a la cimera de Brighton avancen segons el previst...

J Exacte: tot al contrari del que realment va passar... El grup d'experts està més cohesionat, i gairebé la meitat m'escolten ara molt més que fa uns mesos, però els governs no es mouen. De fet, els Estats Units i Rússia fan passos enrere; i la Unió Europea... la meitat dels països incompleixen les resolucions sobre canvi climàtic, les seves pròpies...!

M Déu n'hi do... I què passarà a Brighton?

J No ho sé! (*Canviant de to: una mica absent*) De fet, no sé si ho veuré...

M (*Enèrgica*) I ara! Què vols dir? No deus pensar a deixar-ho?

J (*Sorprès pel to d'ella*) No exactament, però... És picar ferro fred, una vegada i una altra, i lluitar contra unes inèrcies brutals... De vegades tinc la impressió que som formigues intentant moure una muntanya. (*Fa una pausa*) I, a més, en la nostra situació, amb els mesos de tractament que tenim al davant...

M (*Molt enèrgica*) Això no, Joan!

J (*Més sorprès*) Però, Mònica...

M (*Interrompent-lo*) No, Joan, això no vull ni sentir-t'ho a dir! Em fa molt de mal que pensis això! Em fa molt de mal que ho diguis!

J (*Intentant calmar-la*) Però, Mònica, hem de ser realistes...

M (*Interrompent-lo de nou*) Precisament! Ser realistes vol dir no enganyar-nos...!

J (*Molest*) M'estàs dient que m'enganyo? Que en faig una excusa, de la teva malaltia...?

M (*Fa una pausa, respira i reprèn en un to més serè i que vol ser afectuós*) Joan, amor meu... No només ets l'home que estimo: ets un home a qui admiro com pocs, potser com ningú... Sé que dus un pes molt gran sobre les espatlles i que tens dret a dubtar, a cansar-te, a tenir ganes de fugir...

J (*Seriós*) Creus que vull fugir, oi?

M Crec que ets un ésser humà, i que podries ser tan fràgil com qualsevol, però que no t'ho pots permetre, i tu ho saps... Tens un camí, Joan, i l'has de seguir...

J (*Trist*) Un camí... Sembla que parlis d'un destí, d'haver vingut a aquest món amb una missió... I a la vida tot és molt més atzarós, Mònica, tot és contingent, canviant, i sense gaire sentit...

M (*Tallant-lo de nou*) Ja ho sé que no està escrit enlloc, però és el teu camí perquè tu l'has triat... El teu lloc és allà, Joan! Em passi a mi el que em passi...!

J (*Abaixant el cap*) No diguis això, Mònica...

M (*De nou enèrgica*) I és clar que ho dic! (*Pausa*) Res m'agrada més que estar amb tu però..., estigui jo com estigui, has de seguir, has de lluitar, Joan...

J (*Absent*) Sí..., lluitar no és fàcil... I la temptació de deixar-ho estar sempre hi és, tens raó... Si pogués oblidar-ho tot, plegar, marxar sense donar explicacions... (*La mira i fa un somriure trist*) Però, és veritat, haig de ser-hi... (*Ella li agafa una mà i li acarona el rostre*) Lluitar... Sempre vaig defugir les baralles, i des de molt jove pensava que era més aviat covard, saps? Qualsevol mena de violència em produïa un neguit molt gran, una por intensa i paralitzadora... Però he descobert que no era por a l'altre, al mal que em poguessin fer... Era por a la meua violència, a la ràbia que s'apoderava de mi en aquells moments... Por del que seria capaç de fer...

M Però tu no ets un home violent, Joan...

J No, no ho soc... No he fet mal a ningú, no he mort ningú... amb aquestes mans, almenys...

M Però, què té a veure això amb les lluites a la comissió? Amb les teves lluites diàries?

J No ho sé, Mònica, no n'estic segur... Però de vegades sento que callo en un moment decisiu, o que no soc prou convincent quan més caldria ser-ho, o que em dono per vençut just abans de fer un pas que, potser, forçaria una decisió important... Em poso pals a les rodes, i per més que sàpiga que alguna cosa en mi m'hi empeny, no puc evitar fer-ho...

M Doncs no és la imatge que dones, ni el que diuen de tu altres membres de la comissió: crec que més aviat tens fama de dur, de molt bel·ligerant...

J Sí, no ho dubto... Suposo que cal ser dins el meu cap per a percebre-ho: puc ser dur, bel·ligerant..., fins que m'aturo, fins que arribo a un punt que em fa retrocedir...

M Joan, m'estàs parlant de reunions al més alt nivell, on estan en joc qüestions d'una gravetat i d'una transcendència extremes...! Com no hauria d'haver-hi tensions? És impossible que no ho visquis amb patiment, amb vacil·lacions, amb moments de defalliment...!

J la mira en silenci.

M (*Abaixant el cap*) Sí, ja sé que tu em parles d'una altra cosa, d'una vivència personal que només tu pots percebre... i els meus exercicis de sentit comú no t'ajuden gaire...

J *(Molt proper i afectuós)* Tu sempre m'ajudes...

Es miren uns segons amb complicitat i es fan un petó.

M *(Després d'un moment de silenci, mirant-se)* És tard, i deus estar cansat... Has sopat?

J Sí, he menjat alguna cosa a l'avió. I tu?

M T'esperava per sopar però la veritat és que estic molt cansada... Et fa res si me'n vaig a dormir? Demà a les nou haig de ser a l'hospital...

J És veritat, toca fer un TAC... T'hi acompanyarà la teva germana?

M Sí, passarà a buscar-me a dos quarts de nou.

J D'acord. Jo em quedaré una estona contestant uns correus i d'aquí a mitja hora me'n vaig a dormir.

M Bona nit, amor... fins demà.

J Bona nit *(Rient i amb un gran somriure)* guapíssima...!

La Mònica li respon amb un somriure i marxa. El Joan s'asseu a la taula de treball, obre el correu i comença a escriure, mentre la llum de la sala va minvant fins a quedar a les fosques, tret de la taula de treball. Al cap d'uns instants, en què se sent el soroll del teclat, un focus fa aparèixer una imatge hologràfica. És la Mònica, que mira el Joan, amb una actitud seriosa però molt natural, sense cap afectació. El Joan deixa d'escriure i es queda quiet un instant, com percebent la seva presència. Es gira lentament i s'atura al veure-la, entre alegre i sorprès.

J Mònica...! *(Ella el mira, però no respon. Ell s'incorpora i fa el gest d'apropar-s'hi, però ella l'atura amb un gest de la mà i parlant).*

M No, Joan, no vinguis... No soc la Mònica: soc un somni, un ésser de paraules, una imatge fugaç...

J *(Colpit)* Però, Mònica... Ets tu! Et veig, et sento... Què vols dir?

M Vull dir que ara som i no som tu i jo... Som els que sabem allò que fa un moment ignoràvem... O ho fèiem veure...

J (*Tens, perplex*) Què sabem? Què fèiem veure? No t'entenc...!

M (*Tendre, compadida*) Pobre Joan, amor meu... Tant amagar la veritat, tant explicar mitges mentides, que ja no saps què és què...

J (*Abaixant el cap*) Jo tot ho faig per tu, Mònica... Perquè entenc que no vulguis saber-ho tot... I ho respecto...

M (*Absent*) Sí, ho he dit tantes vegades... No vull que m'enganyin però no vull que em torturin amb la veritat...

J (*Mirant-la intensament*) I sempre ho tinc present, perquè tens dret a decidir-ho!

M I tu saps com t'ho agraeixo, Joan... M'agradaria tenir una altra vida per demostrar-t'ho... (*Emocionant-se*) O, almenys, una mica més de temps en aquesta...

J (*Suplicant*) Però, Mònica, què dius? Tens temps, molt de temps...

M (*Tallant-lo*) No, Joan! Diguem-nos la veritat: la que tu m'amagues, la que m'amago a mi mateixa...!

J (*Plorant*) Mònica! No ho diguis, això...!

M (*Seriosa*) No viuré gaire, Joan... (*Es frega el dors dels braços amb el palmell de les mans, com si tingués un calfred*) Ja deu quedar ben poc... Però tu faràs com que no ho saps..., i jo seguiré com fins ara...

J (*Plorant, amb desesperació*) Què serà de mi sense tu, Mònica...? (*Sanglotant*) Què serà dels fills que no tindrem...? Què serà del món, amb aquest dolor tant gran...?

M (*Abaixant el cap, trista*) El món... Deies que aquest món també s'acaba, que no viurem gaire, nosaltres o els que vindran darrere nostre... Quina importància té que jo marxi ara...?

J (*Amarat de plor*) Tant me fa que s'acabi el món! Vull que visquis, vull estar amb tu...! (*Vençut*) Vull aturar el temps, el maleït temps...!

M (*Ella també plora, més serena i més continguda*) No ploris, Joan, amor meu... (*Fa una pausa*) O, potser sí: plorem ara que ningú ens veu..., ara que no ens veiem, que no som nosaltres...

J (*Va aturant el plor. S'atura i, encara colpit, la mira*) Perdona'm...

M Per què? Què vols dir?

J (*Més serè*) Perdona'm per patir per mi... Per patir tant per perdre't... A còpia de mantenir aquesta ficció, de fer veure que no passaria el que ha de passar, he viscut d'esquena a... (*S'atura*).

M (*Amb la mirada perduda*) ... a que jo ho perdre tot... Sí... Et perdre a tu i perdre l'amor que tu em dones... Perdre aquest cos, la vida que hi batega... i els anys que m'esperaven... Tant de tot...

J abaixa el cap i el mou lentament d'un cantó a l'altre, en un gest d'impotència.

M (*Melancòlica*) Tantes coses, mínimes, però que em fan somriure o que em commouen... El xivarri dels nens al pati d'una escola, la quietud dels boscos a la tardor, el blau del mar a Formentera...

J (*Sencer, però travessat pel dolor, parla lentament*) Jo, mentre visqui, pensaré en tu, Mònica... (*Parla lentament*) Quan, al matí, entri el sol a la nostra habitació... Quan plogui com aquella tarda a la Toscana... Quan floreixin els tarongers en aquell parc, a prop de casa...

M (*Commoguda*) Ho faràs, Joan? Pensaràs en mi...?

J (*Amb llàgrimes que tornen a caure-li, però contingut i serè*) Cada dia del món... mentre visqui... Pensaré en tu...

M Adeu, Joan..., amor meu... Acomiadem-nos ara! Demà de tot això no en sabrem res i... qui sap si podrem dir-nos adeu...! Passaran els dies fins que, potser de sobte... (*Aixeca un braç i allarga la mà cap a ell*) Adeu, Joan... amor meu...

J (*Dret, fa el mateix gest, estenent una mà cap a ella i arriba a dir, molt baix*) Adeu, Mònica, adeu...

El focus que la il·luminava a ella es va apagant fins que la seva imatge desapareix. El Joan abaixa el braç i es queda dret, immòbil, mentre l'escena va quedant totalment a les fosques.

ACTE **SEGON** - ESCENA **TERCERA**

A la consulta del psicoanalista. L'escena s'il·lumina i se sent J que parla, ajagut al divan, mentre que P està assegut a la seva butaca.

P Darrerament he pensat més d'una vegada en aquell somni: el somni de Bratislava, sap?

P Sí...

J També podria haver dit el somni de la noia que no em veia i la meva angoixa al no poder sostenir-me en la mirada d'una dona... O el somni del llibre que havia de poder desxifrar... O el somni de les imatges de l'horror, amb aquella atracció incomprendible que m'impedia apartar la mirada...

P Sí, tot això hi era, però, per algun motiu, ha dit el somni de Bratislava...

J Sí, és veritat, perquè tinc molt present aquesta part del somni... *(Fa una pausa)* Fa uns mesos, al final d'una sessió li vaig explicar que m'incorporava al comitè d'experts, però que no estava convençut de la meva decisió i que no sabia on volia arribar...

P Sí, això va dir...

J I, al marxar, vostè va fer el que feia al somni: em va dir on volia arribar: "A Bratislava...!"

P Sí! *(Riuen tots dos al recordar-ho).*

J De primer, em va sorprendre molt la seva exclamació, però només de sortir al carrer i enfilem cap a casa, em va venir a la memòria un record molt llunyà...

P Ah...

J Sí, un record d'infància... A casa dels meus pares hi havia un llibre, gran i molt ben il·lustrat, que és titulava "Ciutats del món". Jo el mirava fascinat, i m'aturava sobretot a les pàgines d'algunes ciutats amb noms que em semblaven fantàstics: Bratislava, Tessalònica, Siracusa... No tenia idea d'on eren, però em deia a mi mateix que quan fos gran hi aniria...!

P Aleshores, és el record d'un desig...

J Sí... Potser només el desig de marxar lluny... O potser el desig de conèixer i descobrir altres llocs, altres realitats... I, qui sap, potser la meva passió per la ciència va néixer també d'aquell desig... El cas és que aquests dies, recordant el somni em venen al cap aquells noms. No signifiquen res, no tenen cap sentit i li semblarà un disbarat, però es com si fossin la clau d'aquell desig infantil, guardat intacte en aquestes caixetes sonores i màgiques: Bratislava, Tessalònica, Siracusa...

P (*Somrient, sorprès*) Em sembla extraordinari...

J Desig de tot això que li deia, o de qui sap què! Pur desig, impronunciable..., però sense ell el món esdevé va i la vida es marceix... I la meua vida feia anys que es marcava... (*Fa una pausa*) Ara, malgrat tot el dolor que arrossego i tot el que encara s'hi afegirà, tinc una brúixola que, a cada cruïlla, a cada decisió que haig de prendre, m'orienta per saber on és el meu desig, i per fer allò que haig de fer...

P Una brúixola per al desig...

J Sí, i aquesta brúixola em va servir fa uns dies per a fer un pas que no em decidia a fer... Recorda aquella carta que em va dur el meu oncle? Aquella carta escrita pel meu pare?

P Sí, és clar, la recordo...

J (*S'incorpora i s'asseu al divan*) Vaig decidir buscar-la, pensant que seria una feina difícil, potser impossible. Però el cas és que allò que el meu cap no sabia semblaven saber-ho les meves mans... Pocs minuts després, la vaig trobar, al fons d'un calaix, sota un munt de segells, monedes i bitllets de tren de diferents països.

P (*Sorprès*) Ah...!

J La vaig obrir i vaig començar a llegir-la, lentament: no esperava descobrir cap gran secret ni cap veritat colpidora, però el cert és que el moment tenia alguna cosa de commovedor. A més, sabia que, digués el que digués aquella carta, la relació que tinc amb el meu pare ha canviat molt des que vinc aquí: ja fa temps que els seus errors no em semblen tan imperdonables i ja no dono el mateix sentit a les seves absències, als seus silencis o als seus estirabots... (*Mira a P, que fa un gest d'assentiment amb el cap*).

P Sí...

J El que vaig llegir em va impressionar, profundament, sap? I vaig entendre fins a quin punt els fets que relatava aquella carta havien marcat el destí d'aquell jove...

És veritat que el meu pare va anar al front i no va disparar ni un tret, però va quedar immensament traumatitzat per tot el que va viure i, sobretot, pel que va veure. Ell era molt jove i no tenia formació militar, així que el van destinar a la infermeria: eren els pitjors moments de la batalla de l'Ebre, amb bombardejos duríssims i constants, i ell i uns quants nois com ell, amb no més de vint anys, van estar gairebé tres mesos -se n'adona?- jugant-se la vida, formiguejant fins l'esgotament per trinxeres enfangades per evacuar ferits, moribunds, mutilats..., o per endur-se cossos sense cap, braços, cames arrencades per les bombes...

El pare no era un home temorós, acovardit de per vida. Tampoc era un home pla, sense història, algú derrotat abans de lluitar. Era un home traumatitzat, un pobre noi espantat que, enmig d'aquell infern havia perdut la pau per sempre més...

P Finalment, la carta va arribar al seu destí...

J (*Es gira un moment cap a P, que l'escolta atentament*) Sí. Suposo que estava preparat per llegir-la i que arribava en el moment adequat. (*Fa una pausa breu*) Em va fer sentir pena, compassió..., però no em va dur a fer del pare ni una víctima ni un heroi. Amb allò que li va tocar viure va fer... el que va poder, com tothom, com qualsevol. I sí, no va fer gran cosa, però tampoc va esdevenir l'ésser abominable que jo em representava.

P (*Assentint amb el cap*) Aha....

J Suposo que, per algun motiu, necessitava fer-lo existir d'aquesta manera per confrontar-m'hi, per tenir en ell un ideal o un enemic... I ell era allò que era, un home comú, baquetejat per la vida, ni massa bo ni massa dolent per al que a mi em calia, així que em vaig inventar una versió del pare més adequada a les batalles imaginàries que jo necessitava tenir amb ell. Em temo que no li vaig fer gens fàcil la feina de fer de pare... d'algú com jo.

(Amb la mirada perduda i amb un to serè) Tot plegat no és una reconciliació: no hi ha res a perdonar ni gaire cosa de la qual demanar perdó. És, en tot cas, un passar pàgina, un estar una mica més en pau amb mi mateix...

P *(Aixecant-se i anant cap a la porta, amb actitud de donar per acabada la sessió) Sí, és un pas molt important.*

(J s'aixeca i el segueix fins a la porta. Abans de l'encaixada de mans, J queda pensatiu uns instants).

J La setmana vinent seré fora: vaig a una reunió del comitè, a Salzburg, i no tornaré fins divendres al vespre.

P D'acord, l'espero dimarts de l'altra setmana. *(J no respon. Es donen la mà, P obre la porta i J surt, silencios)*

P camina cap a la seva butaca i encén la ràdio. Se sent la veu de la locutora d'un programa informatiu.

Locutora Les primeres conclusions de l'equip de científics desplaçat a la zona semblen confirmar els pitjors presagis sobre les causes de la gran mortaldat que afecta les comunitats inuit, assentades des de fa segles a Groenlàndia i al nord-est del Canadà. Aquestes comunitats han vist greument alterats els seus assentaments pel desglaç que afecta el subsol de permagel, però fa poc han saltat les alarmes davant l'augment de morts associades a processos infecciosos d'una gran virulència.

Les anàlisi realitzades fins ara semblen confirmar que la causa estaria en la reactivació de bacteris que s'havien mantingut inactius i preservats durant mil·lennis en els gels permanents, i que ara entren en contacte amb l'atmosfera i afecten la població autòctona, mancada de resposta immunitària per fer front a aquests patògens.

(Sona el timbre. P apaga la ràdio, va a obrir i és J qui espera per entrar. P el saluda i el convida a passar. J entra i camina fins a l'alçada del divan, però no s'hi ajeu).

J Si no li fa res, seuré aquí, davant seu *(P assenteix. J s'asseu i es queda uns instants en silenci).*

P Sí, l'escolto, Joan...

J De fet, he tornat per acomiadar-me...

P Sí, és el que he pensat que venia a fer...

J Em sorprèn, com tantes vegades...! *(Fa una pausa breu)* I sí, ho he pensat només sortir. Me n'he adonat que el camí que he fet arriba al final, almenys, ara per ara... Sé que els dies que tinc al davant seran difícils, molt difícils, i que potser seria bo seguir venint, però...

P Com està la Mònica, Joan? Fa dies que no me'n parla...

J *(Fa una pausa i deixa anar un sospir)* Sí, és veritat, potser procuro no parlar-ne... Ja he plorat prou vegades a la sessió... De fet, només he pogut plorar aquí i quan estic sol, camí de casa... Abans d'arribar, m'aturo, em refaig, canvio la cara... Vol creure que un cop soc a casa tot és més fàcil? *(Pausa)* Quan la veig, quan ens veiem, m'oblido de tot el que no sigui aquella estona, aquell dia, aquella nit junts... Malgrat tot el que hem passat ens mantenim units, i això ens fa més forts a tots dos... *(Fa una nova pausa)* La Mònica... està pitjor cada dia que passa... *(Es queda en silenci)*.

P Ho sento, Joan...

J *(Abatut)* Ara li donen una nova quimioteràpia... L'oncòloga confia que pugui frenar una mica l'avanç de la malaltia. Però si no funciona, no provarà res més; ja només quedarà el tractament pal·liatiu: evitar que pateixi... De fet, ara ja estem gairebé en aquest punt: està dèbil, dorm moltes hores, necessita prendre molts analgèsics... *(Fa una pausa)* Ara només penso en el moment en què sabrà que se'n va, que el temps s'acaba... No es mereix aquesta angoixa, aquest cara a cara final amb la mort...

P Però ella també li va dir que no volia que l'enganyessin...

J Sí, és veritat. I jo sé que ella no ho està, d'enganyada... *(Es queda en silenci uns instants)* Fa uns dies, quan se n'anava a dormir ens vam abraçar i em va dir, a cau d'orella, que li feia por adormir-se... Jo, amb el cor encongit, la vaig voler consolar: Què dius, amor meu...? De què tens por...? Jo sabia què em diria, i no volia sentir-ho, però ella necessitava dir-m'ho..., i ho va fer, amb un fil de veu, tremolosa: "Tinc por de morir-

me...” I ara..., quines coses... És clar que no...! No vam dir res més. Vam seguir uns instants abraçats i, suaument, es va apartar, fent com si tot seguís igual que una estona abans... Així és com ella vol que sigui, i jo ho respectaré... fins al final... (*Es queda en silenci*).

P Sí: el final.

J (*Canvia de to i parla mirant a P*) Però la decisió d’acabar l’anàlisi l’he pres per un altre motiu: té a veure amb la brúixola de la qual li parlava abans.

P Sí, és important aquesta brúixola!

J Al sortir, caminava pensant en un seguit de coses que em preocupen en relació amb la meva participació en el comitè... (*S’aixeca i comença a caminar per la sala*) I de sobte he trobat la solució...

P Ah...!

J Sí, he sabut què és el que realment vull fer i he decidit fer-ho...

P Me’n vol fer cinc cèntims?

J Sí, i tant. El cas és que a la cimera de Brighton vaig comprovar una vegada més que els efectes del que jo pugui aportar en el si del comitè són mínims... De fet, tot el treball del comitè –els estudis, els dictàmens, les recomanacions– acaba sent irrellevant...

P Sí? Vol dir que tant?

J Sí... A Brighton, malgrat el ressò que la cimera havia suscitat, no vam aconseguir cap pas endavant. Només Dinamarca, Suècia i Noruega van subscriure els compromisos que proposàvem.

P Ho vaig llegir, sí... I quina va ser la seva conclusió?

J Que no té cap sentit seguir dedicant-hi energies! I, en conseqüència, no penso fer-ho més...

P (*Amb interès*) Ah... Aquesta és la seva decisió?

J Sí i no... Vull dir que és només una part, la primera: presentar la dimissió com a membre del comitè i deixar de participar en els seus treballs... La segona part és la més difícil i la que, en certa manera, implica una verdadera decisió... *(Fa una pausa abans de continuar)* Vull seguir en aquesta lluita, però parlant en nom propi, fent allò que crec que haig de fer i dient allò que crec que haig de dir, sense haver de negociar-ho abans amb ningú...

P Em sembla una decisió encertada...

J *(Uns instants de silenci)* M'he queixat molt de les limitacions que tenia la feina del comitè, però ara em sembla que també eren una coartada, una justificació que em permetia no assumir una responsabilitat diferent. Intentava influir, convèncer, que el comitè fes seus els meus arguments i les meves propostes, però, al final, no era jo qui parlava, no es deia res en nom meu... I això és el que vull canviar: a partir d'ara prendré les iniciatives que cregui convenientes i les defensaré allà on pugui...

P Sí, em sembla una decisió del tot encertada...

J *(De nou, uns instants de silenci abans de continuar)* Crec que no ho he fet mai, això de parlar en nom propi, d'atrevir-me a dir i a fer allò que realment vull... Sempre he parlat "en nom de"... De la ciència, sobretot... Com si els científics no tinguéssim un desig propi posat en allò que triem fer, com si fóssim una mena de sacerdots d'un déu que ens revela veritats que nosaltres ens limitem a anunciar... Sí, és clar, les lleis de la termodinàmica no varien en funció de qui les explica, no depenen de cap subjectivitat, però jo havia fet d'això el meu amagatall... Primer, l'aixopluc de la meva angoixa i, després, una falsa identitat: Joan Holzmann, científic... *(Fa una pausa, reflexionant)* I m'han hagut de passar coses terribles per començar a despertar-me: la mort del Seymour, la magnitud catastròfica del canvi climàtic... I, ara, la malaltia de la Mònica...

P I què es proposa fer?

J Donar un missatge molt més radical i més peremptori del que donen els experts i els activistes més implicats en el tema. Amb tot el que fan no arriben a convèncer més que els que ja estan convençuts... Cal anar més enllà, emprar noves estratègies

P Què creu que aconseguirà, Joan?

J (*Uns instants de reflexió*) No ho sé... No ho puc saber, però... Vol que li digui una cosa? No soc gens optimista... La gent, el comú de la gent, viu en una bombolla, en un present en què no hi ha marge per a la reflexió: uns perquè amb prou feines sobreviuen al dia a dia, i altres perquè les inèrcies o el benestar els bressolen i res del que senten els fa cap efecte: és com aigua sobre les plomes d'un ànec...

P (*Reflexiu*) Sí, és ben bé així...

J Però, no vull pensar-ho, sap? Estic determinat a fer-ho, i no m'aturaré a sospesar, a fer càlculs... Quan hi ha un terratrèmol i tems que la casa s'enfonsi, no t'atures a rumiar si els veïns et faran cas... Surts a l'escala, cridant, actues, fas, vols salvar-te i que se salvin els teus veïns...

P Cridant...

J Sí, ja m'entén... Potser espantaré algú, i em sentiré dir que estic boig..., però potser despertaré algú més. Tant li fa: la situació és molt greu i ja no és hora de dubtes...!

P Té raó; ja no és hora de dubtes. (*S'aixeca i camina cap a la porta. J també hi va i es queden un instant en silenci, abans de donar-se la mà. P li allarga la mà i li parla en un to cordial i afectuós*) Adeu, Joan... Li desitjo molta sort!

J Gràcies... (*Es miren un instant, amb franquesa. J surt i P tanca la porta*).

P fa unes passes i s'atura, pensatiu, al mig de l'escenari. Els llums s'apaguen gradualment, fins que l'escenari queda a les fosques.

ESCENA QUARTA

L'escena té lloc en l'estudi/sala d'estar de la casa del Joan i la Mònica. Al fons, a l'esquerra, una porta de vidre dona pas a una terrassa amb nombroses plantes. Al centre de la sala hi ha un sofà de dues places i, més enllà, una butaca d'orelles.

Quan s'il·lumina l'escena, la Mònica és a la terrassa, de perfil. Torna a tenir el cabell llarg i l'aspecte juvenil i saludable que tenia a les escenes del primer acte. Té a la mà una gerra amb la qual va regant les plantes. S'atura a mirar-les, en treu alguna fulla seca, etc. Té un aspecte seriós, però serè.

S'obre la porta que hi ha a la dreta i entra el Joan, amb un caminar pesarós. Du una jaqueta sobre l'espatlla i la deixa caure damunt la butaca. La Mònica el veu entrar i el mira sense dir res. Pot semblar que ell no l'ha vist. Seu pesadament al sofà, al mateix lloc on va estar assegut, parlant amb la Mònica, a l'escena segona. Es fixa en el mòbil i les ulleres de Mònica, que són al mig del sofà, agafa les ulleres i les manté a la mà, amb la mirada perduda. La Mònica s'hi apropa i s'atura prop d'on ell seu, i el mira uns instants en silenci.

M *(En un to reflexiu i tendre)* Ai, amor meu... Potser al final te n'hauràs cansat de mi, de tants problemes com t'he donat...

Ell avança el cos, posant els colzes sobre les cames i, absent, mou el cap d'un cantó a l'altre, amb un gest de desesperança, però que pot semblar que respon a les paraules de la Mònica.

M O, fins i tot, hauràs desitjat que tot s'acabi...

J es queda immòbil.

M Però ara tot és diferent...

J aixeca el cap i es queda amb la mirada perduda

M Haurem d'aprendre a estar... d'una altra manera...

J s'aixeca i camina cap a la taula de treball, en silenci.

M *(Seguint-lo amb la mirada)* No serà fàcil, ho sé...

J s'atura davant la taula i hi deixa les ulleres de la Mònica. Agafa una foto emmarcada i la contempla.

M *(Camina fins on és el Joan i es queda dreta darrere seu, però sense tocar-lo. Mira la foto que J ha agafat, i exclama, amb alegria) L'estiu passat a la Toscana...! Te'n recordes de Lucca, de Siena...? D'aquell paisatge de vinyes que omplia de pau...?*

J fa un somriure, trist i melangiós.

M *Ara tot és tan estrany... Encara soc molt a prop, però... ja no em mires...*

J segueix amb un posat absent.

M *(Insistent) No em mires i, potser, només et caldria girar-te...!*

J es gira i camina cap a la terrassa, sense mirar-la ni tocar-la. Mira les plantes, en toca alguna lleument, amb un aire pensatiu.

M *(El segueix amb la mirada, s'apropa a ell i li parla amb tendresa) Quin mal ens ha fet tot això, oi, Joan? (Fa una pausa i segueix, pesarosa) Diuen que, amb el temps, les coses canvien... No ho sé...*

J agafa la gerra que havia fet servir Mònica i rega una de les plantes.

M *Però encara som a prop l'un de l'altre... Fins i tot amb els ulls tancats ho sé... (Tanca els ulls i somriu una mica, i estén les mans cap a ell, sense arribar a tocar-lo).*

J estén una mà per tocar molt suaument les fulles d'una de les plantes, gairebé com acaronent-la. Els seus dits queden a molt poca distància dels de la Mònica, i ell es queda extàtic, amb la mirada perduda però alhora amb una presència intensa.

M *(Obre els ulls i el mira. Exclama, amb èmfasi, però continguda) És clar! Segur que tu també ho sents... Sents que soc aquí... Encara...*

J abaixa la mà i el cap, seriós i pensatiu.

M *(Melangiosa) Com si sentissis la meua veu, com si –sense veure'm– sabessis que soc a casa... (Amb èmfasi) Sents que hi ha una porta que encara és oberta! Encara! (Abaixant el cap i amb abatiment) Qui sap fins quan...*

J camina cap el sofà i torna a seure-hi, abatut.

M *(Camina de nou i s'atura darrere del sofà, on ell seu. Exclama, però sense aixecar la veu) Qui sap fins quan... Serà un temps, no gaire... Uns dies, uns mesos, un any...*

J recolza l'esquena i el cap al respatller del sofà i tanca els ulls, com recollint-se en ell mateix.

M *(Inclina el cos, i s'apropa molt al Joan, parlant-li gairebé a cau d'orella) Després..., ai! Després hi haurà un gran buit entre nosaltres, un desert immens, impossible, una terra de ningú, l'espai interminable entre dues galàxies...*

J es tapa la cara amb les mans, amb un gest d'abatiment i dolor.

M *Quin misteri, amor meu... Que ens haguem estimat tant i després... tot esdevingui impossible: veure'ns, besar-nos, sentir-nos la veu, l'escalfor de les mans...*

J s'incorpora, sense aixecar-se, i segueix tapant-se la cara amb les mans, recolzant els colzes a les cames.

M *(S'incorpora, el mira i, lentament, camina cap a la porta, que el Joan havia deixat oberta. S'atura i es gira cap a ell) També diuen que molt després –quan ja no quedin llàgrimes, quan els records ja no facin mal– podem tornar a sentir-nos... Que seré tan a prop teu que, sense veu, sense paraules, em parlaràs i sabràs que jo t'escolto... (Segueix caminant cap a la porta. S'atura just abans de sortir i torna a mirar el Joan) I, tal vegada, aclucant els ulls, fins i tot em veuràs somriure... (Calla, abaixa el cap i surt de l'habitació).*

J comença a plorar, posant-se de genolls a terra. A poc a poc, es deixa caure, fins quedar a terra, en posició fetal. La llum s'apaga i, durant una estona, amb l'espai totalment a les fosques, se senten els seus plors. És un plor profund, que commou tot el seu cos, que transmet dolor i soledat, però sense brams, sense els excessos de la desesperació.

ACTE SEGON - ESCENA CINQUENA

A l'escenari, i a poca distància del públic, una taula central orientada a la platea i presidida per diversos micròfons, on seuen dues persones: una dona, que farà les funcions de presentadora i J. Darrere de la taula i a als dos costats, hi ha dues pantalles en què, en certs moments al llarg de l'escena, es projectaran imatges de reunions d'experts i polítics, d'esdeveniments climàtics extrems, amb la indicació del lloc i la data, així com gràfiques de dades, etc. Més a prop de la platea i una mica a l'esquerra de l'escenari hi ha un faristol.

Es tracta d'un acte públic convocat per J –conferència, conferència de premsa, etc.– en el qual la disposició de la taula i el faristol col·loquen el públic en el lloc dels assistents a l'acte. En el moment d'il·luminar-se l'escena, la presentadora de l'acte i J intercanvien algunes paraules inaudibles, mentre una fotògrafa i un càmera de televisió, en punts diferents de la sala, capten imatges del públic i de la taula. Es fa evident que són els moments previs a l'inici de l'acte. Transcorreguts uns instants, la presentadora comprova el funcionament del micròfon que té més a prop i comença el seu parlament.

Presentadora Bona tarda i gràcies a totes les persones que han acudit a aquest acte i a les que el segueixen a través dels mitjans de comunicació i les xarxes socials. Dono la paraula al senyor Joan Holzmann, científic català sobradament conegut per tots vostès, molt implicat des de fa un temps en els temes mediambientals, i els avanço que quan acabi la seva intervenció, respondrà a les preguntes que li vulguin fer. *(Fa un gest amb la mà adreçant-se a J i convidant-lo a prendre la paraula. J s'aixeca i va a col·locar-se, dret, darrere del faristol).*

J *(Comença el seu parlament amb un to serè i pausat)* M'estalviaré els preàmbuls per anar directe a allò que vull dir: no tenim temps per perdre.

Mentre diu les frases següents, a les pantalles es mostren imatges de reunions del comitè de les Nacions Unides, i de les cimeres de París, Hèlsinki, etc. Són imatges potser un xic desenfocades, que no tenen un estil periodístic: evoquen allò de què es tracta sense mostrar-ho amb gaire definició.

Ahir vaig presentar la meva dimissió com a membre del comitè d'experts de les Nacions Unides, i ho vaig fer pel meu desacord sobre l'abast dels efectes del canvi climàtic i el ritme amb què es produiran. Penso que els experts tenim l'obligació d'informar els ciutadans, sense amagar la veritat ni pretendre fer-la més suportable.

Fa una pausa i abaixa uns instants el cap com reflexionant. De seguida, torna a mirar al públic i reprèn el discurs amb energia i convicció. Mentre diu les frases següents, a les pantalles es mostren imatges d'esdeveniments climàtics extrems: inundacions, sequeres, incendis... El ritme de successió de les imatges no és ràpid i, segurament, no es mostra la mateixa imatge a les dues pantalles. Es barregen imatges en color i en blanc i negre.

El canvi climàtic és un procés global, planetari, impossible d'aturar i de conseqüències molt més greus que les que reconeixen els informes del comitè. A més, els efectes de caràcter devastador poden començar a produir-se en un termini breu: pocs anys. No es tracta de preservar les futures generacions: la dimensió catastròfica del canvi climàtic es posarà de manifest en un futur immediat, i som les persones que vivim ara –nens, joves, adults, gent gran– les que en patirem directament les conseqüències.

El seu to de veu passa a ser més enfàtic.

No és alarmisme –sé que se m'acusarà d'això i de més coses–, és la constatació dels efectes que, a partir de certs punts crítics, es retroalimentaran i generaran un augment bruscat de les concentracions de CO₂ a l'atmosfera, amb les conseqüències que tots sabem o podem deduir: augment de l'escalfament global, acceleració del desglaç a Groenlàndia i a les grans masses polars, alliberament de magnituds incalculables del metà atrapat als gels permanents, alteració dels corrents aeris i oceànics que regulen el clima del planeta... *(Fa una pausa breu, com reflexionant)* Els vòrtexs polars que desplacen grans masses d'aire glacial arribaran a zones fins ara densament poblades de l'hemisferi nord, com ja ha començat a passar de manera episòdica. Però aviat, l'alteració dels corrents aeris farà que aquests fenòmens esdevinguin irreversibles. A regions densament poblades, que gaudeixen d'una gran qualitat de vida i que poden creure's a recer dels efectes del canvi climàtic -el continent europeu, els països que envolten el Mediterrani...- les temperatures arribaran a ser extremes.

Canvia a un to més fosc i una mica absent. Mentre diu les frases següents, a les pantalles es mostren gràfics sobre la circulació dels corrents oceànics, els vèrtexs polars, etc.

Això passarà: no sabem exactament en quin moment ni a partir de quin factor desencadenant, però passarà, i les dinàmiques energètiques que hi ha en joc són de tanta magnitud que, arribats a aquest punt, cap acció humana –per global i concertada que fos– ho podria aturar.

Reprèn el to més enfàtic i ple de convicció. Mentre diu les frases següents, a les pantalles es mostren mapes de les àrees geogràfiques a les quals va fent referència, així com imatges d'huracans, incendis i inundacions.

En zones més meridionals –entre, aproximadament, els tròpics de Càncer i de Capricorn– l'estancament de grans masses d'aire càlid comportarà l'augment de les temperatures a terra, i això provocarà molta més desertització, unida a incendis de proporcions fins ara desconegudes. L'augment de les temperatures al mar generarà huracans d'un immens poder de devastació, molt superior al d'aquells que, cada cop més sovint, s'han anat produint en els darrers anys.

Tots aquests efectes –tornaré a dir-ho: catastròfics–, units a l'augment del nivell del mar que es produirà de manera igual a tots els continents i als dos hemisferis, seran letals per a les condicions de vida de la humanitat: abastaran tot el planeta, i regions molt extenses deixaran de ser habitables, tal com ho són ara Alaska o el desert del Gobi. *(Fa una pausa)*. No cal dir que els països del Tercer Món –sempre més vulnerables– patiran aquests efectes abans i amb molta més intensitat...

La presentadora, que ha anat donant mostres d'una inquietud creixent, l'interromp. J es gira cap a ella i l'escolta.

Pr Li haig de dir, Sr. Holzmann, que estic sorpresa *(Fa una pausa. Se la nota incòmoda i nerviosa)* Sorpresa i potser neguitosa, no ho sé... El cas és que no puc esperar al final de la seva dissertació per a fer-li una pregunta... Pel que ha dit al començament, entenc que no tots els membres del comitè de les Nacions Unides pensen el mateix que vostè.

J En els gairebé dos anys que he format part del comitè he convençut una bona part dels seus membres de la fiabilitat dels meus pronòstics, però reconec que alguns no els

han donat per bons... *(Fa una pausa)* Tant de bo tinguessin ells la raó i jo estigués equivocat...!

Pr Però, per què hauríem de creure'l a vostè i no a aquests membres del comitè que no estan d'acord amb les seves previsions? Els que no som científics ens hem de refiar de l'opinió dels experts, i vostè ens diu que són els primers a no estar d'acord...

J Sí, és cert, una part dels membres del comitè no estan d'acord amb el caràcter extrem dels meus pronòstics, *(Amb èmfasi)* però estan totalment convençuts que, si no es prenen mesures dràstiques, els efectes a mig termini del canvi climàtic seran devastadors. *(Amb molt d'èmfasi)* I a ells, que reclamen canvis importants, però assolibles i beneficiosos per a l'economia de qualsevol país, no se'ls fa cas...

Pr Però si tot això és tal com diu, si assumim tot allò que la comunitat científica dona per cert i segur, com és que no hi ha una mobilització social permanent? Com és que el canvi climàtic no és la prioritat absoluta en l'agenda dels líders polítics?

S'aparta del faristol i comença a caminar lentament per l'escenari: primer amb un aire absent i mirant a terra, i després adreçant-se directament al públic.

J M'ho he preguntat infinitat de vegades i, la veritat, no tinc la resposta... *(Fa una pausa)* Els líders polítics només fan seves les reivindicacions que la societat assumeix i reclama amb força, i això avui no succeeix... Penso que al món hi ha molts milions de persones que s'han acostumat a viure de la manera que els van dir que ho fessin, i que no poden entendre que ara es qüestioni el seu estil de vida i se'ls demanin canvis i renúncies difícils d'assumir. Hi ha una mena d'acceptació tàcita de la gravetat del problema –tothom en parla, del canvi climàtic: als sopars amb amics, al carrer, als mitjans–, però hi ha una inhibició absoluta pel que fa a la responsabilitat individual i col·lectiva...

(En un to reflexiu, mentre s'apropa a la platea) Pensem en nosaltres mateixos, els que ens hem reunit avui aquí. *(Mira cap al públic)* Veig entre el públic algunes persones que conec i que aprecio: la ministra d'Energia i Medi Ambient, diversos científics, una directora de cinema, un conegut filòsof i escriptor... Persones –com tantes altres– cultes, informades, que estan al corrent de tot allò que els experts fa dècades que expliquen... Persones que influeixen en l'opinió pública, que parlen, publiquen, prenen decisions... I,

malgrat això, aquí i arreu del món el canvi climàtic és un tema més en el discurs social, que rep menys atenció que una vaga de ferroviaris o que la final d'un campionat de futbol...

Com li deia, no tinc una explicació però constato un fet: l'ésser humà vol dormir, passar la vida en el somni d'allò quotidià, i tret que la desgràcia truqui a la porta de casa seva, res no el fa despertar.

Pr I vostè... es proposa despertar la gent? Fer-nos despertar?

J fa una nova pausa, es queda uns instants amb la mirada perduda i reprèn el seu discurs, tornant a mirar al públic mentre camina per l'escenari.

J Sí, és tal com diu... (*Fa una pausa i es queda uns instants en actitud reflexiva*) No és la primera vegada que grans col·lectius humans viuen d'esquena a un desastre que només alguns veuen venir. Crisis econòmiques, conflictes socials, guerres que han arrasat tot un continent deixant milions de morts, han arribat a poc a poc, sense fer gaire soroll, *com un lladre en plena nit*, i han agafat per sorpresa una població que no havia vist –o havia preferit ignorar– cap dels signes que ho podien anunciar. (*Fa una nova pausa, més breu*) I a gairebé cada generació li toca enfrontar-se a un d'aquests períodes en què, empesos per un odi desfermat, els homes s'apliquen a la destrucció de tot allò que, lentament, la civilització havia construït i defensat: ciutats, indústries, cultura...

(En un to més proper i adreçant-se més directament al públic) El meu avi matern, jueu alemany nascut a Dresden, que havia estudiat química i s'havia instal·lat a Berlín, va veure venir el desastre del nazisme. Abans que comencessin les agressions als jueus, abans de la proclamació del Tercer Reich, molt abans dels camps de concentració i d'extermini en els quals ell i molts dels seus familiars van morir... Ho va veure venir i, malgrat els retrets dels uns i els altres, va aconseguir que la seva dona i les seves dues filles marxessin a temps a França... D'on van fugir després a una Espanya que la guerra ja havia devastat i on ja només mataven la fam, la por i la repressió franquista. I on la seva filla petita, anys després, va conèixer el meu pare...

(Fa una pausa per reflexionar i reprèn el seu argument amb un èmfasi que va en augment).

La crisi que s'apropa no és una catàstrofe natural, no és la caiguda d'un gran meteorit ni un terratrèmol devastador: és una alteració profunda i dràstica del clima del planeta com a conseqüència de l'activitat humana, i els seus efectes no seran menors que aquells... *(Amb més èmfasi)* Però podem anticipar-ne alguns, mobilitzar-nos, unir-nos per tal de salvar allò que es pugui i, com han fet tots els supervivents de les grans tragèdies i els grans drames humans, mantenir obert el llibre de la història, donar-nos una oportunitat... Ens correspon decidir si volem fer-ho, si volem lluitar...

La sala queda en silenci durant uns llargs instants, al final dels quals, la presentadora, que s'ha mostrat impactada mentre ell parlava, s'hi adreça.

Pr I què pensa fer a partir d'ara?

J En primer lloc, deixo la recerca, deixo totes les activitats acadèmiques i científiques que no estiguin directament relacionades amb l'evolució del canvi climàtic i els seus efectes. Deixo totes les falses prioritats que pensava tenir, i ho faig per a dedicar-me a la prioritat absoluta de lluitar contra les conseqüències d'aquest tsunami que hem produït... No l'aturarem, no podem reduir la seva força ni l'embranzida amb què ens arribarà, però si estem informats, previnguts, potser podem disminuir alguns dels seus efectes, limitar l'impacte sobre la vida i la salut d'un nombre important d'éssers humans.

Pr I això, com es concretarà? Quines accions, quines iniciatives...?

J Cal que hi hagi una veritable subversió, un assumir col·lectivament la necessitat absoluta de canvis molt profunds i que arribin a l'acció de govern: la dels estats, però també la de les regions, les ciutats... I crec que això només passarà si els joves també es mobilitzen i fan seva aquesta causa. *(Fa una pausa)* De fet, potser només ells estan en condicions d'arriscar tant, de posar-se drets i sortir al carrer... Els adults perdem el sentit de la revolta i, probablement, la força per lluitar quan cal fer-ho...

Pr I si ho aconsegueix, si hi ha un moviment social que imposi la seva agenda als governs, ¿què creu que caldrà fer? Quin és el seu pla?

J *(Amb èmfasi i metòdic)* Posar en marxa mesures molt urgents... Caldren persones capacitades i convençudes, i recursos, molts recursos. Caldrà desenvolupar alternatives

a les infraestructures viàries i de telecomunicacions que resultin destruïdes o malmeses, organitzar els fluxos migratoris, distribuir recursos bàsics: alimentació, sanitat...

Pr El sento parlar i penso en el que cal fer davant d'una catàstrofe humanitària a qualsevol lloc del món... Per ajudar les víctimes d'una guerra civil, un terratrèmol, una gran sequera...

J Sí, és clar... *(Amb èmfasi)* És exactament d'això del que parlo: d'una catàstrofe humanitària que afectarà de manera global el conjunt del planeta, amb àrees que resultaran devastades i àrees en què la supervivència serà possible..., si fem tot allò que he començat a exposar-li.

Pr I no li fa por que el seu missatge pugui produir tanta ansietat en els que l'escoltem que generi rebuig? Li haig de dir que l'escenari que està dibuixant me'n produeix molta, d'ansietat...

J Ho sé... Li puc assegurar que ho sé: aquesta angoixa jo també l'he sentida i la sento: però també és allò que m'esperona i em fa actuar.

Una persona entre el públic aixeca la mà i la presentadora el convida a parlar.

Pr Endavant... Ens pot dir el seu nom o, si li sembla, la seva professió...?

Activista Sí, soc biòleg, treballo en temes mediambientals, i soc membre d'un grup ecologista. També he treballat en tasques de cooperació internacional, a l'Àfrica i a l'Amèrica Central. I voldria fer-li una pregunta al Sr. Holzmann.

Pr Endavant, si us plau.

Ac De fet, no sé si és una pregunta o una reflexió... El Sr. Holzmann em mereix molt de respecte, però reconec que estic colpit per tot el que li he sentit a dir... *(Adreçant-se directament a ell, amb un to molt seriós)* Sí les coses són tal com vostè diu, què hem de fer? Deixar de banda les lluites que activistes de tot el món duem a terme? La defensa de les selves amazòniques, la protecció de la biodiversitat, la supressió dels combustibles fòssils... Tot això ja no té sentit? Ens proposa dedicar-nos només a aquest demà gairebé apocalíptic?

J (*Abaixa la mirada i s'atura a reflexionar abans de contestar*) No, no... No proposo això. Totes aquestes lluites i tantes altres són fonamentals... Cada unça d'energia que restem a l'huracà, al desglaç, a l'incendi, és important. I aquells que, com vostè, fa anys que estan compromesos amb aquesta causa, són imprescindibles...

Queda uns instants en silenci i en actitud reflexiva. Quan torna a parlar ho fa amb una expressió pausada i una mica absent.

Sap que penso, sovint? Que potser la humanitat ja s'ha deixat anar i ha acceptat el seu destí: prolongar un temps la vida, el gaudi de viure, i morir... Potser la pulsio de mort ja ha guanyat la partida... (*Amb èmfasi*) Però, alhora, aquest pensament m'exaspera, em fa bullir la sang, em revolta... I penso en tots aquells que, com vostè, porten anys dedicant energies a aquesta causa. I penso en tots aquells que, arribat el moment, estarien disposats a grans canvis, a grans renúncies, a una lluita llarga i difícil per sobreviure... (*Adreçant-se més directament a la persona que li ha fet la pregunta*) El convido a llegir els meus informes i a debatre'n les conclusions i les propostes. I, si el convenço, a treballar amb mi en aquesta gran iniciativa.

Ac (*L'ha escoltat atentament. Mira uns instants a J en silenci i respon pausadament*) Ho faré. Li asseguro que ho faré... Gràcies per la seva resposta.

Pr Una persona que no és a la sala, però que ha escoltat la seva intervenció des de Londres, ens ha demanat intervenir i plantejar-li una pregunta. Ens pot dir el seu nom o, si ho prefereix, la seva professió?

Se sent una veu a través de la megafonia de la sala, i a una de les pantalles apareix la imatge de l'interlocutor.

Banquer (*En un to que vol ser amable i amb un punt d'humor*) Bé, li diria que soc banquer, però sé que això no suscita gaires simpaties....! (*En un to més cofoi*) Soc conseller delegat d'una entitat financera que gestiona fons de capital amb grans inversions al seu país.

Pr Entesos... I ens pot dir quin és el seu interès en les qüestions que estem tractant?

B (*Amb certa suficiència*) I tant! He volgut escoltar el Sr. Holzmann en primer lloc perquè estar al corrent del que plantegen els líders d'opinió d'un país en el qual tenim forts interessos forma part de la meua feina. Però també perquè el tema mediambiental són del màxim interès per a nosaltres... (*Accentuant els aires de suficiència*) Després de dècades centrant-nos en inversions d'alta rendibilitat en la generació i distribució d'hidrocarburs i els seus derivats, hem avançat molt en una nova línia de productes que un sector dels nostres clients demanden cada vegada més: les energies renovables. Energia solar fotovoltaica, centrals solars, turbines eòliques...

Pr (*Impacientant-se*) Molt bé, però... pot dir-nos quina és la seva pregunta?

B (*Dubta uns instants abans de parlar*) Li haig de dir que a mi també m'ha sorprès molt la intervenció del Sr. Holzmann... No entenc que algú amb la seva formació i la seva trajectòria faci un al·legat que no contribueix gens al clima de confiança que convé a un sector que, no m'ho negarà, respon als criteris mediambientals que ell també defensa. Segur que sap que cada cop són més els fons de capital que només inverteixen en projectes d'economia sostenible...

J (*Tallant-lo amb certa sequedat i brusquedat*) Sí, ho sé, és clar que ho sé! Els diners sempre saben on és el benefici: durant molts anys l'han obtingut a partir dels derivats del petroli, malgrat saber perfectament les conseqüències que això tindria! I sí, ara alguns veuen que el negoci és en un altre lloc...

B (*Adoptant un to de falsa humilitat*) Potser és veritat que, en el passat, certs excessos del capitalisme han contribuït a produir el que ara anomenem "canvi climàtic" però, si és així, la solució ha de venir de la mà dels qui han format part del problema, no els sembla? A més, parlem clar, qui sinó nosaltres té la capacitat i els mitjans que calen per canviar les coses?

J (*Tens, però contingut*) Sí, això també ho sé... I durant un temps vaig pensar que potser la solució passava per aquí: que el món del diner, les elits que decideixen els grans moviments de capital, les grans inversions, entenguessin que seguir guanyant, seguir sent els amos del món, passava per promoure una economia diferent: energies renovables, indústries menys contaminants, cotxes elèctrics...

B *(Amb èmfasi)* Totalment d'acord! Els nostres estudis de mercat fa temps que ens indiquen això: les preferències de consum van per aquest camí i el hòdning al qual represento ha estat dels primers a reorientar una bona part dels seus projectes i les seves inversions. Què hi ha de dolent a estar atent a les demandes del consumidor?

J *(En un to fred, tallant)* Tot això hauria estat molt bé fa cinquanta anys, però aleshores extreure i cremar combustibles fòssils era el més fàcil i rendible, encara que es contaminés tot el planeta... Ara tot això -l'energia solar, el consum de proximitat, la reducció d'emissions...- ja no servirà de res, ja no... *(En un to sarcàstic)* Les demandes del consumidor? Els consumidors demanen allò que el mercat imposa, sobretot si permet seguir dormint, seguir somiant...

B *(Emfàtic)* El Sr. Holzmann sembla haver descobert ara la condició humana, amb els seus límits i les seves inèrcies, que tan poc han canviat al llarg dels segles...! No li sembla més convenient que els líders –els líders polítics, financers, científics, com vostè mateix– apuntem en la direcció en què han d'anar els canvis socials i contribuïm a produir-los? Però sense generar una ansietat innecessària i contraproduent... El diner vol seguretat, estabilitat...

J *(Tallant-lo de nou, molt enfadat i aixecant la veu)* Sap que li dic? Que n'estic fart de la condició humana i dels que la invoquen per dir que res pot canviar! I encara més dels que ho fan en nom de *(sarcàstic)* la rendibilitat de les seves inversions! *(Cridant)* Des de quan hi pot haver rendibilitat en un món sense futur? *(Tens, crispat, s'atura uns instants i segueix)* Vostè no ha entès res i em temo que la seva ceguesa és la pitjor de totes! *(Alçant la veu fins a cridar i adreçant-se al públic)* Això és la guerra, amics meus! La pitjor de totes, perquè és la guerra contra la nostra estupidesa i els nostres límits!

B *(Amb una actitud d'astorament i d'enuig)* Em sorprèn encara més, Sr. Holzmann...! Amb aquests plantejaments extremistes no arribarem enlloc ni té cap sentit continuar la conversa! *(Disconnecta i la seva imatge desapareix de la pantalla).*

J *(No sembla haver escoltat les darreres paraules de B. Parla abaixant el cap i enfosquint-se)* Lluitem contra el boig, l'insensat o el cec que tots portem a dins; o potser, simplement, l'estúpid, l'ignorant, el mandrós... No la guanyarem aquesta guerra, ja ho

sé, tots ho sabem! I no la guanyarem perquè ja l'hem perduda, perquè el mal que s'ha fet és del tot irreversible, i perquè el nostre funcionament com a espècie és indestruïble de la destrucció de l'entorn que produïm...! Però, saben què? *(Alçant la veu)* És hora de lluitar, és hora de dir-nos que no volem claudicar, que encara no ens rendim, que encara estem vius i volem donar-nos una altra oportunitat... *(Mirant en direcció al públic, fent un gest amb els braços i les mans oberts, i parlant en un to enèrgic però serè)* No ho creuen...? *(Fa una pausa breu i reprèn en un to més baix)* Gràcies per haver-me escoltat...

La presentadora i la persona que ha fet una pregunta responen a les seves paraules amb un aplaudiment al qual –desitjablement– s'afegeix el públic, mentre la fotògrafa torna a fer fotos, disparant flaixos. J es queda en silenci, mirant a terra i amb un aire pensatiu.

Els llums van apagant-se gradualment fins que l'escenari es queda a les fosques.

ACTE SEGON - ESCENA SISENA

L'escena té lloc a l'estudi/sala d'estar. J està assegut davant de la taula de treball, amb la vista posada en un document. En un moment donat, se sent la veu d'un nen, cridant.

Nen Papa! Papa...!

J, una mica esverat, deixa el que està fent i para l'orella. Torna a sentir-se la veu del nen cridant.

N Papa...!

L'astorament de J augmenta, fins que entra a l'habitació un nen. És el nen de la 2a part de l'escena 5a del primer acte. J fa un gest de sorpresa i s'exclama, somrient.

J No sabia que eres a casa! Per uns instants m'he desconcertat! Què hi fas aquí a aquesta hora?

N Han tancat l'institut per una avaria elèctrica: tot a les fosques, i sense calefacció, ni ordinadors... Festa!

J Vaja, aquesta sí que és bona!

N Papa, recullo la bossa i vaig passant cap a casa de la tieta, que aquest *finde* vaig a la muntanya, amb ella i la seva companya, te'n recordes?

J Sí, és veritat, cap problema.

N *(Fa un gest de marxar cap a la seva habitació però s'atura i es gira cap al seu pare).* Per cert... haig de fer-te algunes preguntes...

J Ah, si? Quines preguntes?

N Doncs que a l'institut estem fent un d'aquells treballs rotllo sèrie americana de famílies modernes, i hem de preguntar coses als pares: on us va conèixer, per què va decidir tenir fills, etc. I també hi ha una versió per als nens adoptats: per què vas decidir adoptar-me, i coses per l'estil...

J Caram! I vols fer-me aquestes preguntes? Si vols, en podem parlar diumenge a la tarda, quan tornis.

N D'acord, però... també podríem parlar-ne una mica ara; si et veus amb cor de contestar-me en cinc minuts..., i (*En un to molt burleta*) sense que acabem tots dos plorant...

J se'l mira, somriu i li fa un gest perquè s'apropi i segueix davant seu.

J Parlem-ne ara, doncs... (*Fa una pausa per reflexionar*) Suposo que vaig decidir adoptar-te perquè... la dona amb qui hauria volgut tenir fills ja no era d'aquest món... I també perquè en algun moment, fa anys, vaig sentir que tot allò que els passava als nens que ja eren en aquest món em concernia i m'afectava...

N Però m'estimes a mi, oi?

J (*Sorprès*) Sí, és clar!

N (*Seriós*) Però t'estimaries un altre nen que haguessis adoptat i que no fos jo? Vull dir, si no m'haguessis trobat a mi i haguessis trobat un altre nen, te l'estimaries...?

J (*S'atura un instant abans de contestar*) Potser sí... (*Mirant-lo i amb una expressió tendra i simpàtica*) però ara t'estimo a tu, i no et canviaria per cap altre nen...

N (*Se'l mira, molt atent i, al cap d'uns instants relaxa l'expressió i respon*) Molt bé...

J (*Una mica sorprès*) Molt bé?

N Sí! (*Amb un punt d'humor però amb afecte*) Que trobo que te n'has sortit molt bé... Diumenge seguim, d'acord? (*Posant-se dret gairebé d'un salt*) Me'n vaig!

J Que ho passeu molt bé a la Cerdanya! Sort de la tieta que et du a esquiar, no?

N (*Ja des de la porta*) Si! La tieta i la seva companya estan fent molts punts, eh? T'aviso... Jo crec que volen adoptar-me, i entre un papa i dues mames, no sé, no sé...

J (*Rient*) Tira, petardo!

N *(Va corrent cap al seu pare, s'abracen i ell li fa un petó al cap)* Però m'han dit que esquiar no esquiem gaire, que aquest any encara hi ha menys neu que l'any passat... Farem excursions! *(Se separen i el nen marxa corrent)* Adeu!

Només de marxar, torna a aparèixer i es queda aturat al marc de la porta.

N I tu, què faràs aquest *finde*?

J Treballaré i... demà he quedat amb uns amics per sopar.

N I cap novia...?

J *(Riu)* No, pesat, cap novia...

N La tieta diu que potser encara és aviat, que només fa tres anys...

J *(Mirant-lo i parlant-li pausadament)* No és que sigui aviat, és que trobar algú és molt difícil... Molta gent només té una o dues trobades importants a la vida, o cap... Ves. Estic bé, de debò *(Fa una pausa)* I tinc coses a fer...

N D'acord!

Es gira i comença a marxar, però s'atura i torna a la posició anterior, recolzat al marc de la porta.

N Papa...

J aixeca el cap i se'l mira, una mica sorprès.

J Sí...? Què hi ha fill? *(Veu que el nen dubta i hi insisteix)* Què penses...? Vols parlar d'alguna altra cosa?

El nen s'apropa, torna a seure davant seu i se'l mira.

N És de tot això que sé que fas... Tot això de què parles quan vas a fer conferències o quan et reuneixes amb gent... L'altre dia en vam parlar a l'escola: la mestra ens va parlar de tu i de la gent amb qui treballes...

J Sí... Què en vols saber, d'això...

N *(Amb una mirada intensa i una expressió molt seriosa, però vacil·lant) És veritat que... Totes aquestes coses que estan passant... (Abaixa el cap, entristit)*

J Quines coses?

N *(Deixant-ho anar) Què passarà, papa? Hi ha gent que diu que no tenim futur... En tindrem, de futur?*

J *(Se'l mira, seriós, però li parla amb un to de veu que vol ser tranquil·litzador) Estem lluitant per això, fill... Jo i molta gent, a tot el món...*

N l'observa, també seriós i molt atent. Al cap d'uns instants, més serè, s'aixeca i va a abraçar-se amb el seu pare. Queden uns instants així fins que se separen.

J *(Observant-lo) Estàs bé...?*

N *Sí... (Passant-li la mà pel cabell, com abans ha fet J amb ell) M'agrada que siguis el meu pare...!*

Riuen i el nen marxa de nou. Al marc de la porta s'atura un instant molt breu a dir-li adeu amb la mà i se'n va.

Final del segon acte.

ESCENA FINAL

Immediatament després dels darrers aplaudiments, i quan el públic comença a aixecar-se, abans que s'encenguin els llums de la sala, un llampec il·lumina l'escenari, seguit del so d'un tro. Immediatament, un potent canó de llum il·lumina una zona central al fons de l'escenari, on està assegut F, a la mateixa butaca que ocupava a l'escena primera del primer acte.

L'efecte buscat és que el públic es quedi assegut o torni a seure. Al cap d'uns instants, F s'aixeca i s'apropa lentament fins al límit de l'escenari i parla, pausadament, adreçant-se al públic.

F I vosaltres, cadascun de vosaltres, ¿voleu saber-ne del futur? *(Fa una llarga pausa, mirant al públic)* Voleu saber-ne del vostre desig? O potser preferiu dormir, seguir dormint?

F somriu i camina cap al fons de l'escenari fins que el focus que havia seguit els seus moviments s'apaga. En el moment de fer-se la foscor s'escolta de nou el so d'un tro.

Final de l'obra